

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

MİYASE SERTBARUT'UN KİTAPLARININ
OKUNABİLİRLİK DÜZEYLERİ

ENES ÇİNPOLAT

DANIŞMAN
DOÇ. DR. KEZİBAN TEKŞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak savunduğum “Miyase Sertbarut’un Kitaplarının Okunabilirlik Düzeyleri” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

31 / 12 / 2019

Enes ÇİNPOLAT

17531100011

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Enes ÇİNPOLAT'ın hazırladığı "MİYASE SERTBARUT'UN KİTAPLARININ OKUNABİLİRLİK DÜZEYLERİ" başlıklı tez 31/12/2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan	: Dr. Öğr. Üyesi Veli KUTAY	Giresun Üniversitesi	
Jüri Üyeleri	: Doç. Dr. Keziban TEKŞAN	Ordu Üniversitesi	
	: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin MUTLU	Ordu Üniversitesi	

ÖNSÖZ

Çocuk edebiyatı yazarlarından Miyase Sertbarut'un ortaokul düzeyindeki öğrenciler için uygun olduğu belirtilen eserlerinin okunabilirlik açısından incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, araştırmanın varsayımlarına, araştırmanın sınırlılıklarına; ikinci bölümde araştırmanın kavramsal çerçevesine; üçüncü bölümde araştırmanın yöntemine; dördüncü bölümde araştırmanın bulgularına; beşinci bölümde ise araştırmanın sonuç ve değerlendirme kısmına yer verilmiştir.

Araştırma sürecinde beni her zaman destekleyerek yanımda olan saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Keziban TEKŞAN'a; lisans düzeyinden beri yol göstericim olarak nitelendirebileceğim saygıdeğer hocam Prof. Dr. Adem İŞCAN'a; yüksek lisans öğrenimime başladığımda akademik dünyayla tanıştıran ilk danışman hocam saygıdeğer Doç. Dr. Beytullah KARAGÖZ'e; yüksek lisans öğrenimimde ve araştırma görevliliğim sürecinde her alanda yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. İlker AYDIN, Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin MUTLU, Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir SÜĞÜMLÜ ve Dr. Pınar KANIK UYSAL'a; araştırma sürecinde büyük desteğini gördüğüm sevgili Aslıhan GEZ'e; öğrenim sürecimin başından beri yanımda olan ve beni bu günlere getiren sevgili aileme; çalışmaya katılım sağlayan sevgili öğrencilere sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Enes ÇİNPOLAT

ORDU/2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TABLOLAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1.PROBLEM DURUMU	1
1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.4.ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	2
1.5.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	3
İKİNCİ BÖLÜM.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1.TEMEL DİL BECERİLERİ.....	4
2.2.OKUMA VE OKUNABİLİRLİK	5
2.3.MİYASE SERTBARUT	20
2.4.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	24
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	31
YÖNTEM.....	31
3.1.ÇALIŞMA DESENİ.....	31
3.2.ÇALIŞMA MATERYALİ VE GRUBU	31
3.3.VERİ TOPLAMA ARACI VE VERİLERİN TOPLANMASI.....	32
3.4.VERİLERİN ANALİZİ.....	33

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	36
BULGULAR.....	36
4.1.ÇIKARTMALI OKUNABİLİRLİK İŞLEMİNE YÖNELİK BULGULAR	36
4.2.ATEŞMAN OKUNABİLİRLİK FORMÜLÜNE YÖNELİK BULGULAR	42
4.3.ÇETİNKAYA-UZUN OKUNABİLİRLİK FORMÜLÜNE YÖNELİK BULGULAR	47
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	54
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	54
KAYNAKLAR	58
EKLER	66
EK-1. İNCELENEN KİTAPLARIN KAPAKLARI	66
EK-2. MİLLİ EĞİTİM İZİNİ	67
ÖZGEÇMİŞ	68

ÖZET

MİYASE SERTBARUT'UN KİTAPLARININ OKUNABİLİRLİK DÜZEYLERİ

Enes ÇİNPOLAT

Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi

Aralık 2019

Sayfa Sayısı: ix + 69

Temel dil becerilerinden olan okuma becerisinin gelişimi sadece örgün eğitim ile değil çocuğun yöneldiği edebi eserlerle de sağlanmaktadır. Bu sebeple çocuk edebiyatı eserlerinin okunabilirlik düzeylerinin hedef kitleye uygun olması oldukça önemli bir konudur. Bu araştırmanın amacı Miyase Sertbarut'un ortaokul düzeyine uygun olduğu belirtilen kitaplarını okunabilirlik açısından incelemektir. Çalışma tarama modeli ile yürütülmüştür. Çalışma materyallerini Miyase Sertbarut'un 10 kitabı oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise Ordu ili merkezinde bulunan bir okulda öğrenim gören 6, 7 ve 8. sınıf 57 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada okunabilirlik düzeyini belirlemek amacıyla Ateşman (1997) okunabilirlik formülü, Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik formülü ve çıkartmalı okunabilirlik uygulaması kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerden hareketle incelenen metinlerin Ateşman okunabilirlik formülüne göre genellikle orta güçlük düzeyinde olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre genellikle eğitsel okuma düzeyinde olduğu; çıkartmalı okunabilirlik uygulamasına göre zor düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Çıkartmalı okunabilirlik çalışmasının yürütüldüğü öğrencilerin akademik seviyelerinin çıkartmalı okunabilirlik puanlarıyla yakından alakalı olduğu için metinler hakkında bir yorum yapmadan önce bu konu düşünülmelidir. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuklara okuma kitabı önerirken bunların okunabilirlik durumlarını göze almaları önerilmektedir.

***Anahtar Sözcükler:** Miyase Sertbarut, okunabilirlik, ortaokul, Ateşman formülü, Çetinkaya-Uzun formülü.*

ABSTRACT

THE READABILITY LEVELS OF THE BOOKS OF MİYASE SERTBARUT

Enes ÇİNPOLAT

Ordu University, Graduate School of Social Sciences

Department of Turkish and Social Sciences Education

Turkish Education, Master's Thesis

December 2019

Page Number: ix + 69

The development of reading skills, which is one of the basic language skills, is provided not only by formal education but also by literary works read by the child. For this reason, it is very important to ensure that the readability levels of children's literature works are appropriate for the target audience. The aim of this study is to examine the books of Miyase Sertbarut, which is indicated to be suitable for secondary school, in terms of readability. The study was conducted with survey model. The study materials consist of 10 books of Miyase Sertbarut. The study group consisted of 6th, 7th and 8th grade 57 secondary school students attending a school in the city center of Ordu. In order to determine the readability levels, Ateşman (1997) readability formula, Çetinkaya-Uzun (2010) readability formula and Cloze Test application were used in the study. According to the results of the study, the texts examined are generally at medium difficulty level according to the Atesman readability formula; they are usually at educational reading level according to the Çetinkaya-Uzun readability formula; also they are at difficult level according to the Cloze Test readability application. Since Cloze Test readability scores are related to the students' academic levels that Cloze Test application applied, it should be considered before making a comment on the texts. Based on the results of the study, it is suggested that parents and teachers should consider the readability of the books when offering books to children.

Keywords: *Miyase Sertbarut, readability, middle school, Ateşman formula, Çetinkaya-Uzun formula.*

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Winnetka okunabilirlik formülü	8
Tablo 2. Flesch okunabilirlik formülü	9
Tablo 3. Dale-Chall okunabilirlik formülü	10
Tablo 4. SMOG okunabilirlik formülü	15
Tablo 5. Cloze test okunabilirlik	18
Tablo 6. Ateşman okunabilirlik formülü.....	19
Tablo 7. Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü.....	20
Tablo 8. İncelenen kitapların künve bilgileri	31
Tablo 9. Ateşman okunabilirlik formülünde Türkçe metinlerin okunabilirlik sayısına göre sınıflandırılması	34
Tablo 10. Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülünde okunabilirlik puanının anlamlandırılması	35
Tablo 11. Çıkartma puanına göre okunabilirlik düzeyi	35
Tablo 12. Sisın Sakladıkları adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	36
Tablo 13. Kapiland'ın Kobayları adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	36
Tablo 14. Yılankale adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları.....	37
Tablo 15. Kimsin Sen? adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları.....	37
Tablo 16. Çöp Plaza adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	37
Tablo 17. Kapiland'ın Karanlık Yüzü adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	38
Tablo 18. Komşumuz Çok Acayip adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	38
Tablo 19. Kapiland'ın Kıyameti adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	39
Tablo 20. Ortak Ruh adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	39

Tablo 21. Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları	39
Tablo 22. Çıkartmalı okunabilirlik genel ortalama	40
Tablo 23. Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular 1	40
Tablo 24. Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular 1	41
Tablo 25. Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular 2.....	41
Tablo 26. Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular 2	41
Tablo 27. Sisın Sakladıklar adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	42
Tablo 28. Kapiland'ın Kobayları adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	42
Tablo 29. Yıllankale adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	43
Tablo 30. Kimsin Sen? adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	43
Tablo 31. Çöp Plaza adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	44
Tablo 32. Kapiland'ın Karanlık Yüzü adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	44
Tablo 33. Komşumuz Çok Acayip adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	45
Tablo 34. Kapiland'ın Kıyameti adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	45
Tablo 35. Ortak Ruh adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	46
Tablo 36. Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları	46
Tablo 37. Sisın Sakladıkları adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları	47
Tablo 38. Kapiland'ın Kobayları adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları	48

Tablo 39. Yıllankale adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları	48
Tablo 40. Kimsin Sen? adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları	49
Tablo 41. Çöp Plaza adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları	49
Tablo 42. Kapiland'ın Karanlık Yüzü adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları.....	50
Tablo 43. Komşumuz Çok Acayip adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları.....	51
Tablo 44. Kapiland'ın Kıyameti adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları	51
Tablo 45. Ortak Ruh adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları	52
Tablo 46. Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları.....	52

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Fry grafiği (1968).....	13
Şekil 2. Fry grafiği (1977).....	14
Şekil 3. Miyase Sertbarut'un eserleri.....	23
Şekil 4. Miyase Sertbarut'un aldığı ödüller	24
Şekil 5. Okunabilirlik incelemelerinin konuları.....	25
Şekil 6. Okunabilirlik inceleme çalışmalarının türleri	25

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, araştırmanın varsayımına ve araştırmanın sınırlılıklarına yer verilerek bunlar açıklanmaya çalışılmıştır.

1.1.PROBLEM DURUMU

Çocuklar için hazırlanmış metinler, öyküler ve hikâyelerin hem içerik hem biçimsel olarak hem de dil açısından çocukların gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak hazırlanması gerekmektedir. Boyut, harflerin biçimi ve puntosu, kâğıt cinsi, sayfa düzeni, yazım kuralları ve noktalama işaretleri, resimler ve ciltlenme şekli biçimsel özellikleri; dil ve üslup, tema, konu, kahramanlar, yer, zaman, plan ise içerik özelliklerini ifade etmektedir. İçerik özellikleri arasında yer alan dil ve üslup genel olarak soyutluk – somutluk, iç içe geçmiş karmaşık cümleler, kullanılan terim ve kalıplaşmış ifadeler, anlam – ses ilişkileri, cümle yapısı gibi özellikleri barındırmaktadır. Metnin okuyucu tarafından anlamlandırılması, analiz edilmesi, bu analizle temel mesajın tespit edilmesi dil ve üslup özelliklerine bağlıdır. Çocuğun öncelikle okuduğu metinde yer alan sözcüklerin anlamlarını tespit edebilmesi, cümleleri algılayarak anlamlandırabilmesi metnin çocukların dil gelişim düzeyine uygun olması ile ilgilidir. Bu bağlamda okuduğunu anlayabilme ve yorumlayabilme açısından en önemli ölçütlerden birisi de okunabilirlik durumudur. Okunabilirlik genel olarak kullanılan hece sayısı, sözcük sayısı, cümlelerin uzunluğu, kullanılan bağlaç ve edatlar, zor sayılabilecek kelimelerle ifade edilmektedir. 1920’lerden beri araştırmalara konu olan okunabilirlik kavramına ülkemizde son yirmi yıl içerisinde rastlanmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmalar genel olarak okutulan ders kitaplarının incelenmesini içermektedir. Oysa temel eğitimin ilk kademesinden başlayarak okullarda en çok kullanılan materyallerden birisi de hikâye ve roman metinleridir. Dolayısıyla söz konusu hikâye ve roman metinlerinin de çocukların düzeylerine uygunluğu açısından incelenmesi gerekmektedir. Böylelikle yirmi yılı aşkın bir süreden beri güncel çocuk edebiyatı yazarı olarak çok sayıda eser ortaya koyan Miyase Sertbarut’un ortaokul öğrencilerine uygun olduğu belirtilen (yazar ve yayınevi tarafından)

kitaplarının okunabilirlik açısından düzeye uygunluğu problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı çocuk edebiyatı yazarı olan Miyase Sertbarut'un ortaokul düzeyine uygun olduğu belirtilen (yazar ve yayınevi tarafından) kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır.

1. Miyase Sertbarut'un kitaplarının çıkartmalı okunabilirlik açısından zorluk düzeyleri nedir?
2. Çıkartmalı okunabilirlik uygulaması başarı yüzdeleri cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
3. Çıkartmalı okunabilirlik uygulaması başarı yüzdeleri sınıf düzeyi değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
4. Miyase Sertbarut'un kitaplarının Ateşman okunabilirlik formülüne (Ateşman, 1997) göre okunabilirlik düzeyleri nedir?
5. Miyase Sertbarut'un kitaplarının Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne (Çetinkaya, 2010) göre okunabilirlik düzeyleri nedir?
6. Okunabilirlik formülleri ve çıkartmalı okunabilirlik uygulamasından elde edilen sonuçlar arasında farklılık var mıdır?

1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Temel dil becerilerinden olan okuma becerisinin gelişimi sadece örgün eğitim ile değil çocuğun yöneldiği edebî eserlerle de sağlanmaktadır. Bu sebeple çocuk edebiyatı eserlerinin okunabilirlik düzeylerinin hedef kitleye uygun olması oldukça önemli bir konudur. Bundan dolayı çocuk edebiyatı alanında önemli çalışmaları olan ve çok okunan çocuk edebiyatı yazarları arasında bulunan Miyase Sertbarut'un ortaokul düzeyine hitap eden kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi önemli görülmektedir.

1.4.ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmanın varsayımı aşağıda sunulmuştur.

1. Çıkartmalı okunabilirlik uygulamasının yapıldığı öğrencilerin uygulama sürecinde yeterli güdüye sahip olduğu araştırmanın varsayımını oluşturmaktadır.

1.5.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sunulmuştur.

1. Araştırma Miyase Sertbarut'un kaleme aldığı toplam on kitabın incelenmesini içermektedir.
2. Çıkartmalı okunabilirlik uygulaması her kitaptan yaklaşık 300 kelimelik bölümler ile yürütülmüştür.
3. Uygulanan okunabilirlik formülleri için incelenen kitapların rastgele seçilmiş beş farklı bölümünden seçilen 100 kelimelik bölümler kullanılmıştır.
4. Araştırmanın çalışma grubu Ordu ili merkezinde bulunan bir ortaokulda öğrenim gören 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.TEMEL DİL BECERİLERİ

Çeşitli biçimlerde tanımlanan dil, iletişimin temel noktasını oluşturmaktadır. TDK (2019) dili “insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan”; Aksan (2007, s. 55) “düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge”; Ergin (1972, s. 1) “insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessese”; Özbay (2006, s. 1) “genel anlamıyla insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en yaygın ve güçlü araç” şeklinde tanımlamaktadır. Tanımlarda da görüleceği gibi dilin ortak özelliğinin iletişim olduğu anlaşılmaktadır.

Dil öğretiminde temel olarak dört becerinin kazandırılması amaçlanmaktadır (MEB, 2019). Bahsedilen dil becerileri okuma, dinleme/izleme, yazma ve konuşmadır. Bu dil becerileri anlama ve anlatma becerileri şeklinde iki ana başlıkta kategorize edilmektedir. Okuma ve dinleme/izleme becerileri anlama; yazma ve konuşma becerileri ise anlatma becerileri içerisinde yer alır. Anlama; dinleme/izleme, okuma, beden dili ve bunlar gibi dış uyarıcılardan beyne iletilen kodların zihinsel faaliyetler sonucu çözümlenerek anlamlandırılması sürecidir. Günlük hayatta anlamaya yönelik zihinsel faaliyetler çoğunlukla dinleme/izleme ve okuma yoluyla gerçekleşmektedir. Anlatma ise duygu ve düşüncelerin zihinsel faaliyet sürecinden geçirilerek yazılı, sözlü, beden dili gibi yollarla dışa aktarılması sürecidir. Yine günlük hayatta en çok sözlü ve yazılı olarak anlatma yolu tercih edilmektedir. Bunların yanı sıra insan müzik ve resim yoluyla da duygu ve düşüncelerini aktarabilmektedir. Hatta Johnson’a (2008) göre düşünme beşinci dil becerisi olarak ifade edilmektedir. Ancak araştırma doğrultusunda dilin ve iletişimin dört temel becerisinden biri olan okuma becerisi üzerinde durulmuştur.

2.2.OKUMA VE OKUNABİLİRLİK

2.2.1.Okuma

Yalçın (2018, s. 119) okumayı “insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemi”; Kavcar, Oğuzkan ve Sever (1995, s. 41) “bir yazıyı, sözcükleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama süreci”; Akyol (2006, s. 1) “ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci”; Johnson (2008, s. 3) “anlam yaratmak için metni kullanma uygulaması”; Gündüz ve Şimşek (2013, s. 15) “bir yazıyı bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliği”; Browne (1998, s. 7) “metin ile okuyucu arasındaki ilişkiyi içeren güç algılanan ve karmaşık bir süreç”; Just ve Carpenter (1980, s. 332) “kelime çözümleme, anlam çıkarma ve bilgileri önceki bilgilerle ilişkilendirme gibi çeşitli aşamaların uyumlu bir şekilde çalışması”; Güldenoğlu, Kargın ve Ergül (2015, s. 83) “yazılı metinlerdeki kelimelerin uygun ortografik, sesbilgisel, morfolojik bilgi ve beceriler kullanılarak çözümlendiği, çözümlenen kelimelerin var olan sözcük dağarcığı, önceki bilgi ve deneyimler ile bağdaştırılarak anlamlandırıldığı, anlamlandırılan kelimelerden oluşan cümlelerin sözdizimsel özellikler bağlamında analiz edilerek verilmek istenen mesaja ulaşıldığı” bir süreç şeklinde tanımlanmaktadır. Yapılan tanımlarda okuma becerisinin genel olarak anlamlandırma yetisine dayandırılan bir beceri olduğu görülmektedir. Ayrıca okuma becerisi sürekli gelişen bir beceridir ve okuma sırasında sayfalarda yer alan görsel bilgiler anlamlandırılmak için zihinde görsel olmayan bilgilerle bütünleşerek anlam bağlantısı kurulur (Johnson, 2008).

Okuma bireyin eğitim hayatının başlangıcından itibaren akademik başarısını doğrudan etkileyen, meslek edinme sürecini belirleyen ve bireyin ülke ekonomisi ve güvenliğine sunabileceği katkıya etkisi olan kritik bir beceridir (Annie E. Casey Foundation [AECF], 2010). Özellikle bireyin eğitim sürecinde en çok karşılaştığı ve kullandığı beceri okuma becerisidir. Dolayısıyla da Türkçe öğretim programlarında en çok kazanımın olduğu alan okuma öğrenme alanıdır. Bunun yanı sıra Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları içerisinde yer alan on maddenin altısında doğrudan veya dolaylı olarak okuma becerisine değinilmektedir (MEB, 2019).

Okuma becerisinde tabi en önemli husus okunan metnin anlamlandırılmasıdır. Okuma – anlama sürecindeyse hem bireyin zihinsel ve dilsel yeterliği hem de okunan metnin niteliği önemlidir. Her ne kadar bireyin zihinsel ve dilsel becerileri belirli bir düzeyde gelişmiş olsa da okunan metin bireyin düzeyine uygun değilse anlama süreci sağlıklı işlemez. Metnin niteliği ise biçimsel özelliklerinin yanı sıra içerik özellikleri içerisinde yer alan dil ve üslup ile doğrudan bağlantılıdır. Metinde kullanılan dil ve içerik bireyin düzeyine uygun değilse sağlıklı bir anlama sürecinden bahsetmek söz konusu olamaz. Metnin dil açısından uygunluğu belirleyen etkenlerden biri ise okunabilirlik düzeyidir. Okunabilirlik düzeyini belirlemeye yönelik geliştirilen birçok formüle bakıldığında genel olarak metinde yer alan sözcüklerdeki hece sayısı, cümle sayısı, cümlelerdeki sözcük sayısı, cümlelerde kullanılan edat ve bağlaç ile zor sayılabilecek sözcüklerle ilgili olduğu görülmektedir.

2.2.2.Okunabilirlik

Metin zorluğu deyince akla gelen okunabilirlik için birçok tanım yapılmıştır: “Anlama kolaylığı veya yazma tarzından dolayı anlama” (Klare, 1963), “Kelimeleri ve cümleleri okuma kolaylığı” (Herges, vd., 1998), “Belirli bir sınıf insanın belli okuma konularını çekici ve anlaşılır bulduğu derece” (McLaughlin, 1969). “Bir okur grubunun başarısını etkileyen belirli bir basılı materyal içindeki tüm bu öğelerin toplamı (tüm etkileşimleri dâhil). Başarı, anladıkları, optimum hızda okudukları ve ilginç bulmalarıdır.” (Dale ve Chall, 1949) ve “Okuyan tarafından metinlerin ne kadar kolay ya da güç anlaşılır olduğu” (Ateşman, 1997). Yapılan tanımlar okunabilirliğin anlama ile ilgili olduğu noktasında benzerlik göstermektedir. Bu tanımlardan yola çıkarak okunabilirliğin kelime ve cümleleri okuyabilme, okunan kelimeleri zihinde anlamlandırabilme düzeyini belirten bir kavram olduğuna ulaşılabilir.

Ayrıca okunabilirlik kavramı incelenen metnin üslubu hakkında bilgi vererek zorluk derecesini anlamamıza yardımcı olur. Yani bir metnin okunabilirlik düzeyinin onun iyi veya kötü metin oluşuyla hiçbir ilgisi yoktur (Ateşman, 1997).

2.2.2.1.Okunabilirlik Formülleri

Okunabilirlik formüllerinin başlangıcı 1920’li yıllarda eğitimcilerin ders kitaplarının zorluğunu rapor etmeleri, metinlerin zorluklarını tespit etmek amacıyla kelime zorluğu ve cümle uzunluğunu kullanmalarıyla başlamaktadır. Günümüze geldiğinde çeşitli değişkenlerin dâhil edilmesi, güçlü teorik ve istatistik kullanımıyla 200’ün üzerinde formül çalışması ve 1000’in üzerinde ise okunabilirlik çalışması bulunmaktadır (DuBay, 2004).

Söz varlığı okunabilirlik tahmininde oldukça etkili bir faktördür (Chall ve Dale, 1995). Thorndike (1921) yazdığı Teacher’s Word Book kitabı ile öğretmenlere yönelik kelime listesi yaparak metinlerin zorluğu konusunda öğretmenlere yardımcı olacak ve okunabilirlik araştırmalarının da temelini oluşturacak somut bir çalışma bırakmıştır. Daha sonrasında Lively ve Pressey (1923) Thorndike’in çalışmasında oluşturulan kelime listesinde olan ve olmayan kelimeleri kullanarak korelasyonel bir çalışmayla ilk çocuklara yönelik okunabilirlik uygulamasını yapmışlardır. Vogel ve Washburne (1928) 37000 çocuğun sevdiğini belirledikleri 700 kitabı temel alan bir çalışma sonucunda metin için sınıf düzeyi belirlemeye olanak veren Winnetka okunabilirlik formülünü oluşturmuştur. Bu formülün temel bileşenleri aşağıda sunulmuştur:

X_1 = Okuma puanı

X_2 = 1000 kelimelik havuz oluşturulduktan sonra (bkz. Vogel ve Washburn, 1928), farklı kelimelerin sayısı

X_3 = 1000 sözcükteki toplam edat ve bağlaç sayısı

X_4 = Thorndike’in Teacher’s Word Book kitabındaki 10.000 sözcüklük listede yer almayan toplam sözcük sayısı

X_5 = 75 cümlelik havuz oluşturulduktan sonra basit cümlelerin sayısı (bkz. Vogel ve Washburn, 1928)

$$X_1 = .085X_2 + .101X_3 + .604X_4 - .411X_5 + 17.43$$

Denklemden elde edilen puanın anlamlandırılması aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. *Winnetka okunabilirlik formülü*

Puan	Sınıf Düzeyi
4–16	II
18–34	III
36–52	IV
54–62	V
64–70	VI
72–78	VII
80–86	VIII
88–94	IX
96–102	X
104–112	XI

1920’li yıllardan itibaren alanyazında yerini almaya başlayan okunabilirlik kavramı ve okunabilirlik formülleri ile ilgili günümüze kadar birçok çalışma yapılmıştır. Aşağıdaki bölümde bu formüllerin İngilizce ve Türkçe dilleri için alanyazında en fazla kabul görenleri ile ilgili bilgi verilmeye çalışılmıştır.

2.2.2.1.1.Flesch Okuma Kolaylığı Formülü

Flesch okuma kolaylığı formülü (1948), okuyucunun sınıf seviyesini değerlendirmek için kullanılan basit bir yaklaşımdır. O zamandan beri ABD Savunma Bakanlığı da dâhil olmak üzere birçok ABD Hükümet Ajansı tarafından kullanılan standart bir okunabilirlik formülü haline geldi. Formül sadece İngilizce yazılmış bir okuma pasajının zorluğunu değerlendirmek için kullanılır.

Flesch okuma kolaylığı formülünün ayrıntıları aşağıda sunulmuştur:

$$RE = 206.835 - (1.015 \times ASL) - (84.6 \times ASW)$$

RE = Okuma kolaylığı

ASL = Ortalama Cümle Uzunluğu (yani cümle sayısına bölünen kelime sayısı)

ASW = Kelime başına ortalama hece sayısı (yani kelime sayısına bölünen hecelerin sayısı)

RE çıktısı, 0 ile 100 arasında değişen bir sayıdır. Sayı ne kadar yüksek olursa, metin o kadar kolay okunur. Flesh, *The Art of Readable Writing* (1949, s. 149) isimli kitabında okuma kolaylığı formülüne göre okunabilirlik düzeylerini aşağıda belirtmiştir:

Tablo 2. Flesch okunabilirlik formülü

Puan	Anlam	Önerilen Sınıf
0-30	Çok Zor	Üniversite Mezun Düzeyi
30-50	Zor	13, 14, 15, 16. Sınıf Düzeyi
50-60	Biraz Zor	10, 11, 12. Sınıf Düzeyi
60-70	Standart	8 ve 9. Sınıf Düzeyi
70-80	Biraz Kolay	7. Sınıf Düzeyi
80-90	Kolay	6. Sınıf Düzeyi
90-100	Çok Kolay	5. Sınıf Düzeyi

Daha sonra Flesh Okuma Kolaylığı Formülü ABD Donanması tarafından eğitim yılı belirlemek amacıyla uyarlanarak Flesch-Kincaid Okunabilirlik Formülü adını almıştır (DuBay, 2004). Bu formülün ayrıntıları aşağıda sunulmuştur:

$$Eğitim Yılı = (.39 \times ASL) + (11.8 \times ASW) - 15.59$$

ASL = Ortalama Cümle Uzunluğu (yani cümle sayısına bölünen kelime sayısı)

ASW = Kelime başına ortalama hece sayısı (yani kelime sayısına bölünen hecelerin sayısı)

2.2.2.1.2.Dale-Chall Okunabilirlik Formülü

Orijinal Dale-Chall formülü (1948) 4. sınıfın üzerindeki çocuklar ve yetişkinler için geliştirilmiş ve 1995 yılında Yeni Dale-Chall Okunabilirlik Formülü olarak güncellenmiştir (DuBay, 2004). Dale-Chall Formülü, cümle uzunluğu değişkenini ve 4. sınıf öğrencilerinin %80'inin bildiği 3000 kelimelik Dale listesinde bulunmayan zor kelimelerin yüzdesini kullanmaktadır. Formülün uygulanması için hazırlık aşamaları şu şekildedir: İncelenecek metinden 100 kelimelik örnek seçilir, ortalama cümle uzunluğu kelimelerle hesaplanması, 3.000 kelimelik Dale listesinde bulunmayan kelimelerin yüzdesinin hesaplanması.

Formül ve uygulanması aşağıda gösterilmiştir:

$$Puan = 0.1579 \times (PDW) + 0.0496 \times (ASL) + 3.6365$$

PDW = Zor Kelime Yüzdesi

ASL = Ortalama Cümle Uzunluğu

Formül ile elde edilen puan ve sınıf düzeyleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 3. Dale-Chall okunabilirlik formülü

Puan	Puan Anlamı
4.9 ve aşağısı	4. Sınıf ve aşağısı
5.0 ve 5.9 arası	5 ve 6. Sınıflar
6.0 ve 6.9 arası	7 ve 8. Sınıflar
7.0 ve 7.9 arası	9 ve 10. Sınıflar
8.0 ve 8.9 arası	11 ve 12. Sınıflar
9.0 ve 9.9 arası	13 ve 15. Sınıflar (Üniversite)
10 ve üstü	16 ve üstü sınıflar (Üniversite Mezunları)

2.2.2.1.3.Gunning Zorluk Göstergesi (Fog Index)

Robert Gunning okunabilirlik araştırmalarını bir iş olarak da ele alıp 1944 yılında ilk okunabilirlik konusunda hizmet veren danışmanlık firmasını kurarak

ABD’de 60 büyük şehirden fazlasında faaliyet gösteren gazete ve dergiler üzerinde çalıştı ve yazarlarla editörlere bu konuda danışmanlık hizmeti verdi (DuBay, 2004). Gunning (1952) yazdığı kitabında yetişkinler için bir okunabilirlik formülü geliştirdi. Bu formülde her 100 kelime için iki değişken olarak, ortalama cümle uzunluğu ve ikiden fazla heceli sözcük sayısını kullanır. İki den fazla heceli kelimeleri belirlerken özel isimler hece çizgili kelimeler ve sonuna -es, -ed gelen kelimeler sayılmaz. Formülün uygulanmasına ilişkin denklem aşağıda sunulmuştur:

$$GL = 0.4 (ASL + HW)$$

GL = Eğitim Düzeyi

ASL = Ortalama Cümle Uzunluğu (yani cümle sayısına bölünen kelime sayısı)

HW = Hece sayısı ikiden fazla olan kelime sayısı

2.2.2.1.4.SPACHE Okunabilirlik Formülü

Formül, cümle uzunluğuna ve bilinmeyen kelimelerin sayısına göre bir metin örneğinin okunabilirlik açısından sınıf seviyesini hesaplar. SPACHE Formülü, yabancı kelimeleri, 3. sınıf ve altındakilerin tanımadığı kelimeler olarak kabul eder. SPACHE Formülü en iyi, 3. sınıf veya altı seviyelere uygun metinlerin zorluğunu hesaplamak için kullanılır (Spache, 1953).

Bu formülün uygulanma ayrıntıları aşağıda belirtilmiştir.

Adım 1: İlkokul seviyesi metinden 100-150 kelimelik örnek bir metin seçilir.

Adım 2: Örnek metindeki toplam sözcük sayısını sayılır.

Adım 3: Örnek metindeki cümle sayısını sayılır.

4. Adım: Ortalama Cümle Uzunluğuna (ASL) ulaşmak için 2. Adımda elde edilen rakamı 3. Adımda elde edilen rakama bölünür.

Adım 5: SPACHE Revised Word List'te bulunmayan örnek metindeki kelimelerin sayısını (1974'te değiştirildiği gibi) sayılır.

Adım 6: Adım 5'te elde edilen rakamı Adım 2'de elde edilen rakama bölün ve sonucu Zorlu Kelime Yüzdesine (PDW) ulaşmak için 100 ile çarpılır.

$$SPACHE \text{ Okunabilirlik/Sınıf Seviyesi} \\ = (0.141 \times ASL) + (0.086 \times PDW) + 0.839$$

ASL = Ortalama Cümle Uzunluğu

PDW = Zor Kelime Yüzdesi

2.2.2.1.5.Powers-Sumner-Kearl Okunabilirlik Formülü

Powers-Sumner-Kearl Okunabilirlik Formülü (1958), cümle uzunluğu ve hece sayısına dayalı olarak bir metni Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sınıf seviyelerine göre (7-12 yaş) incelemeyi amaçlar. Bu formül Gunning Zorluk Göstergesi formülünü temel alınarak oluşturulmuştur. Formül uygulanması için öncelikle metin içinden 100 kelimelik bölüm alınarak cümle sayısı sonrasında bu örnekte ortalama cümle uzunluğu bulunur (sözcük sayısının cümle sayısına bölümü). Daha sonra formül uygulanmak için aşağıdaki işlemler yapılır.

$$GL = .0778 (ASL) + .455 (NS) - 2.2029$$

GL = Eğitim düzeyi

ASL= Ortalama tümce uzunluğu

NS= Toplam hece sayısı

Okuma yaşı için de aşağıdaki formül uygulanır.

$$RA = .0778 (ASL) + .455 (NS) + 2.7971$$

RA= Okuma yaşı

ASL= Ortalama tümce uzunluğu

NS= Toplam hece sayısı

2.2.2.1.6.Coleman Okunabilirlik Formülü

Edmund B. Coleman (1965), Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation) tarafından desteklenen bir araştırma projesinde, genel kullanım için dört okunabilirlik formülü yayınlamıştır. Bu çalışmada ilk defa çıkartmalı okunabilirlik işlemi kullanılmıştır ve formüller ortalama çıkartma puanını (cloze test doğru yüzdesi) tahmin etmektedir (DuBay, 2004).

Bu formüllerde kullanılan kısaltmalar ve formül şu şekildedir:

C% = cloze test doğru yüzdesi;

w = 100 kelimedede bir heceli kelime sayısı

s = 100 kelime başına cümle sayısı

p = 100 kelime başına zamir sayısı

prep = 100 kelime başına edat sayısı

$$C\% = 1.29w - 38.45$$

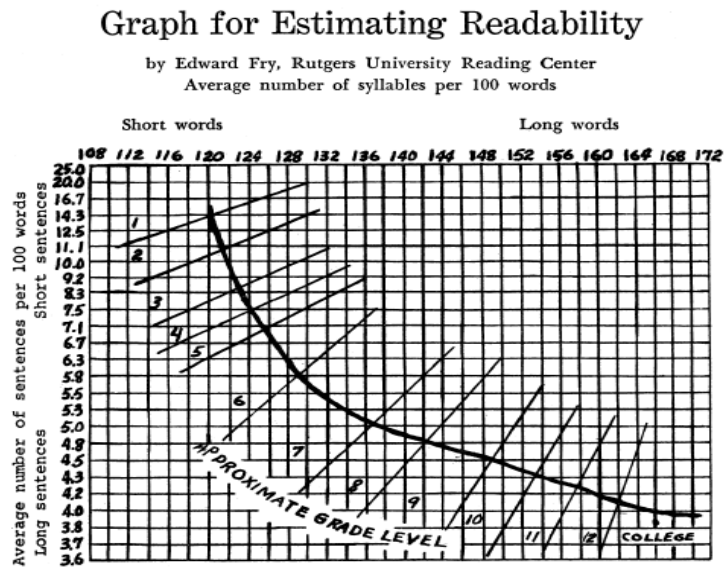
$$C\% = 1.16w + 1.48s - 37.95$$

$$C\% = 1.07s + 1.18s + .76p - 34.02$$

$$C\% = 1.04w + 1.06s + .56p - .36prep - 26.01$$

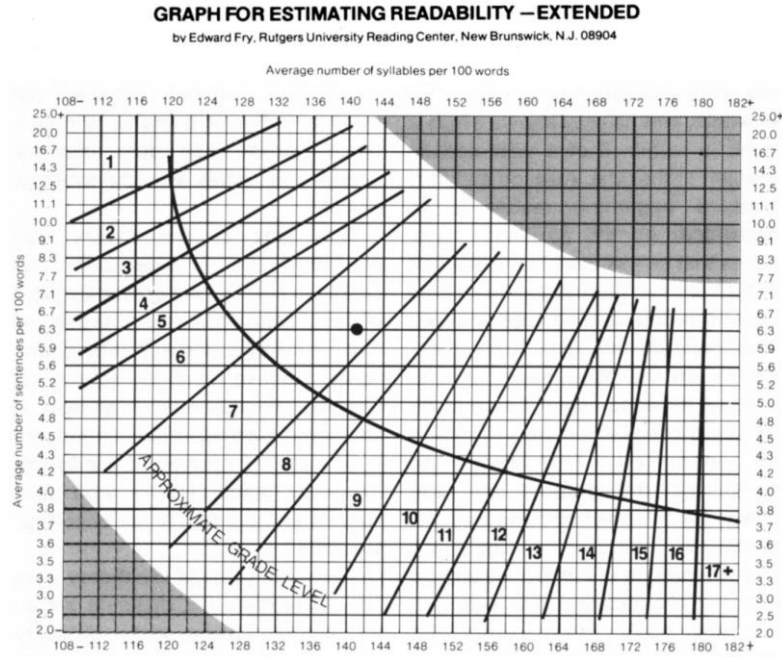
2.2.2.1.7.Fry Grafik Okunabilirlik Formülü

Fry (1968) tarafından oluşturulan bu okunabilirlik formülünde ABD eğitim sistemi hedef alınmıştır ve bu formül uygulama açısından kolaylığı ile öne çıkmaktadır. Bu formülün uygulanması için metinden 100 kelimelik üç bölüm rastgele seçilir. Seçilen bu bölümler için cümle ve hece sayıları hesaplanır. Hesaplanan üç bölüm toplanır ve üçe bölünerek ortalamaları alınır. Daha sonra alınan ortalamalar aşağıdaki grafiğe yerleştirilerek kesişim noktası yaklaşık okuma eğitim düzeyi olarak alınır. (Yatay = ortalama hece sayısı; Dikey = ortalama cümle sayısı)

Şekil 1. Fry grafiği (1968)

Daha sonra Fry, 1968 yılında oluşturduğu grafiği güncelleyerek üniversite düzeyindeki metinlerin de değerlendirilmesinin önünü açmıştır (1977).

Şekil 2. Fry grafiği (1977)

2.2.2.1.8.SMOG Okunabilirlik Formülü

Bu formül 1968 yılında G. Harry Mc Laughlin tarafından geliştirilmiştir. SMOG okunabilirlik formülünün geliştiricisi olan Mc Laughlin (1969, s. 639) bu formülün Fry (1968) okunabilirlik formülünden de daha hızlı uygulandığını belirterek formül hakkında “SMOG Derecelendirme, gülünç bir şekilde basittir, hatta önceki okunabilirlik formüllerinden daha geçerlidir” demektedir. Formül ortalama cümle uzunluğu ve üç ile fazlası heceye sahip kelime oranı değişkenleri ile kullanılmaktadır. Formül, 4. sınıftan üniversite düzeyine kadar uygun görülmektedir. Formülü uygulamak için metnin başından 10, ortasından 10, sonuna yakın yerden 10 cümle alınır. Seçilen 30 cümlede üç ve daha fazla heceli kelimeler hesaplanır ve aşağıdaki formül uygulanır.

$$SMOG\ Derecelendirme = 3 + \sqrt{\text{çok heceli kelime sayısı (üç ve fazlası)}}$$

Formül uygulamak yerine çok heceli kelime sayısına 1.5 ekleyerek de ortalama eğitim düzeyi sonucu çıkarılabilmektedir:

Tablo 4. SMOG okunabilirlik formülü

Toplam çok heceli kelime sayısı	Ortalama eğitim düzeyi (+1.5)	Toplam çok heceli kelime sayısı	Ortalama eğitim düzeyi (+1.5)
1-6	5	73-90	12
7-12	6	91-110	13
13-20	7	111-132	14
21-30	8	133-156	15
31-42	9	157-182	16
43-56	10	183-210	17
57-72	11	211-240	18

2.2.2.1.9. Bormuth Ortalama Çıkartma Formülü

Bu formül 1969 yılında John R. Bormuth tarafından proje kapsamında oluşturulmuştur. Bu formül şu üç değişkeni kullanır: 3.000 orijinal Dale-Chall listesindeki sözcük sayısı, cümlelerin ortalama sözcük uzunluğu ve sözcüklerin ortalama harf uzunluğu. Bormuth çalışmaları, formül geliştiricilere bir dizi yeni kriter geçişi sağlayarak yeni ölçüt metinleri kullanıma sundu ve geliştiriciler bunları yeni formüller oluşturmak ve eskileri düzeltmek için kullanmışlardır (DuBay, 2004).

Bormuth ortalama çıkartma formülü ve anlamlandırılması aşağıda belirtilmiştir:

$$R = .886593 - .083640(LET/W) + .161911(DLL/W)^3 \\ - 0.021401(W/SEN) + .000577(W/SEN)^2 \\ - .000005(W/SEN)^3$$

R= Ortalama çıkartma puanı

LET= Metindeki harfler

W= Metindeki sözcükler

DLL= Özgün Dale-Chall listesinde yer alan sözcük listesi

SEN= Metindeki tümceler

Cloze skorunu veren formül 1980 yılında Kolej Giriş Sınav Kurulu (College Entrance Examination Board) tarafından kullanılan Okuma Gücü Derecesi formülü için uyarlanmış ve kullanılmıştır (College Entrance Examination Board, 1980).

$$DRP = (1 - R) \times 100$$

DRP= Okuma gücü derecesi: 0-100 ölçeğinde 30= çok kolaydan 100=çok zor.

2.2.2.1.10.FORCAST Okunabilirlik Formülü

İnsan Kaynakları Araştırma Örgütü (The Human Resources Research Organization) tarafından yürütülen ABD Ordusu'ndaki askeri meslek uzmanlıklarının okuma gereksinimlerini inceleme amaçlı projede temel ordu okuma materyallerine, genç erkek asker adaylarına yönelik ve uygulama açısından kolay bir okunabilirlik formülü geliştirilmiştir (Caylor, Sticht, Fox ve Ford, 1973). Ayrıca bu formülde tek heceli kelimeler kullanılmış, cümle faktörü kullanılmaya gerek duyulmamıştır (DuBay, 2004).

Elde edilen FORCAST formülü:

$$Sınıf seviyesi = 20 - (N \div 10)$$

N = 150 kelimelik bir örnekte tek heceli kelimelerin sayısı.

2.2.2.1.11.Coleman-Liau Okunabilirlik Formülü

Bu formülde bir metinden alınan 100 kelimelik bölümün harf sayısı ve cümle sayısı kullanılmaktadır. İki aşamalı olan formülde önce metnin çıkartma puanı hesaplanır ve bu puanla metnin sınıf seviyesi tespit edilir. Ayrıca formülün optik tarayıcılar sayesinde bilgisayar destekli ve kolay uygulanabilir olduğu belirtilmektedir (Coleman ve Liau, 1975). Bunun yanı sıra Klare (1982) çıkartma yüzdesinin doğrudan sınıf düzeyiyle ilişkilendirilmesinin bir problem olduğunu savunmaktadır.

Formüle ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

$$\begin{aligned} & \textit{Estimated cloze \% (Tahmini çıkartma yüzdesi)} \\ & = 141.8401 - .214590 \times L + 1.079812 \times S \end{aligned}$$

L = 100 kelimedeki harf sayısı,

S = 100 kelime başına cümle sayısı.

$$\begin{aligned} & \text{Grade level (Sınıf seviyesi)} \\ & = -27.4004 \times \text{estimated cloze \%} + 23.06395 \end{aligned}$$

2.2.2.1.12. ATOS Okunabilirlik Formülü

ATOS okunabilirlik formülü, öğrencileri uygun seviyedeki kitaplara yönlendiren araştırma ile kanıtlanmış bir araçtır. ATOS, metin karmaşıklığının en önemli belirleyicilerini dikkate alır; ortalama cümle uzunluğu, ortalama kelime uzunluğu ve kelime zorluk seviyesi. Sınıf düzeylerine ayrılmış 100000'den fazla kelime listesi bulunmaktadır. Ayrıca 170000'den fazla kitap kullanılarak 2.5 milyon kelime kullanılmıştır (Renaissance Accelerated Reader, 2019). Bu özellikleriyle ATOS dünya çapında yapılan en geniş okunabilirlik araştırması sayılmaktadır. ATOS Okunabilirlik Formülü, metnin okunabilirliği hakkında sınıf düzeyine göre bilgi vermektedir (Milone, 2014). Formül geliştirilirken 650 okuma testi, öğrenciler tarafından okunan 28000 kitaptan oluşan 474 milyon kelime, genişletilmiş bir kelime listesi ve 950000 gerçek kitabı okuyan ve test eden 30000'den fazla öğrencinin okuyucu kayıtları kullanılmıştır (DuBay, 2004; Milone, 2014). İnternet tabanlı ücretsiz metin analizi yapmaya olanak sağlayan sistemin ulaşım linki şu şekildedir: <https://www.renaissance.com/products/accelerated-reader/atos-and-text-complexity/>

2.2.2.1.13. Cloze Test (Çıkartmalı Okunabilirlik)

Taylor (1953) yayınlamış olduğu çalışmasında okunabilirlik durumunun ölçülmesinde sadece kelimelerin ölçme aracı olmasından ziyade kelimelerin diğer kelimelerle olan ilişkisinin önemli olduğunu belirtmiştir. Böylelikle bireyin metni anlama düzeyini ölçmek amacıyla bazı silinen kelimelerin metin okunurken birey tarafından doldurulmasına yönelik olan çıkartmalı okunabilirlik (cloze test) yöntemini ileri sürmüştür. Cloze testi, okuma becerileri geliştikçe okuyucuların eksik kelimeleri daha iyi doldurabilecekleri teorisine dayanmaktadır (DuBay, 2004).

Cloze test uygulamasında silinen kelimeler (genelde her beşinci kelime) katılımcı tarafından doldurulur. Katılımcıların boş yerleri doldurmasının ardından değerlendirme işlemine geçilir ve doğru cevapların yüzdesi çıkartma puanı (cloze

test puanı) olarak sayılır. Bu puan düştükçe incelenen metnin zorluk seviyesi de yükselmektedir. Ayrıca ileri seviye okuyucular bile silinen kelimelerin %65'inden fazlasını basit bir metin içinde doğru şekilde tamamlayamazlar; yardımcı okuma metinleri de %35 veya daha fazla bir puan gerektirir (Bormuth, 1966; DuBay, 2004).

Çıkartmalı okunabilirlikte (cloze test) güvenilirlik amacıyla en az elli boşluk olması, doğru cevapların (eş anlamlı vb. dâhil değil) yüzdesinin puan sayılması, çıkarılan kelimelerin boşlukların eşit alt çizgilerle belirtilmesi uygundur (DuBay, 2004). Türkçe uygulamada ise on iki birim çizgi uygun görülmektedir (Çetinkaya, 2010).

Aşağıda çıkartma işlemi yüzdeleri, amaçları ve çoktan seçmeli karşılığı verilmiştir (DuBay, 2004).

Tablo 5. Cloze test okunabilirlik

Cloze test yüzdesi	Çoktan seçmeli	Amaç
% 35'ten az	%50 altı	Engelli Düzey (Zor) (Frustration)
% 35- 50	%50-%60	Eğitsel Okuma (Assisted)
% 51 +	%70-80	Bağımsız Okuma (Unassisted)

Çıkartmalı okunabilirlik işlemi yayınlandığı günden itibaren birçok araştırmanın konusu olmuş ve nesnel değerlendirilmesi, kolay uygulanması, bağımsız cümleler ve kelimeler hakkında bilgi vermesi artı yönleri olmuştur (Çetinkaya, 2010; DuBay, 2004; Klare, 1982).

2.2.2.1.14.Ateşman Okunabilirlik Formülü

Bu formül Ateşman (1997) tarafından Flesh (1948) formülünün Türk diline adaptasyonu şeklinde yapılmıştır. Çalışmada formül uyarlanırken Türk dilinin hece olarak ortalama sözcük uzunluğu ve ortalama cümle uzunluğu araştırılarak uygun formül oluşturulmaya çalışılmıştır. Formül değişkenlerini seçilen 100 kelimelik

bölümdeki hece olarak ortalama sözcük uzunluğu ve sözcük olarak ortalama cümle uzunluğu oluşturmaktadır.

Formüle ilişkin ayrıntılı bilgi aşağıda verilmiştir:

$$O.S. (Okunabilirlik sayısı) = 198.825 - 40.175 x X1 - 2.610 x X2$$

X1 = hece olarak ortalama sözcük uzunluğu

X2 = sözcük olarak ortalama cümle uzunluğu

Tablo 6. Ateşman okunabilirlik formülü

Okunabilirlik Düzeyi	Okunabilirlik sayısı
Çok Kolay	90- 100
Kolay	70- 89
Orta Güçlükte	50- 69
Zor	30- 49
Çok Zor	1- 29

2.2.2.1.15.Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü

Bu formül Çetinkaya (2010) tarafından doktora tez çalışması amacıyla oluşturulmuştur. Çıkartmalı okunabilirlik uygulaması yapılarak oluşturulan formülde ortalama sözcük uzunluğu ve ortalama tümce uzunluğu kullanılmıştır. Oluşturulan formül ile elde edilen çıkartma puanı yüzdesinin hangi sınıf düzeyine denk geleceği de belirtilmiştir. Formül uygulanması için önce tümceler sayılır, dilbilgisel olarak ayrı kabul edilen tümceler sayılır, heceler sayılır (semboller, sayılar ve şekiller sesletildikleri biçimde), toplam sözcük sayısı toplam tümce sayısına bölünerek ortalama tümce uzunluğu bulunur (OTU), toplam hece sayısı toplam sözcük sayısına bölünerek ortalama sözcük uzunluğu bulunur (OSU), daha sonra formülün uygulaması yapılır.

Formülün ayrıntıları aşağıdaki gibidir:

$$OP = 118,823 - 25,987 \times OSU - 0,971 \times OTU$$

OP= Okunabilirlik Puanı

OTU= Ortalama tümce uzunluğu

OSU= Ortalama sözcük uzunluğu

Tablo 7. Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
0- 34	Engelli Düzey (Zor)	10. 11. ve 12. Sınıf
35- 50	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf
51 +	Bağımsız Okuma	5. 6. ve 7. Sınıf

2.3.MİYASE SERTBARUT

Güncel çocuk edebiyatımızın yazarlarından olan Miyase Sertbarut, resmi kayıtlara göre 1962 yılında Adana ilinin Ceyhan ilçesinin Körseli Köyü'nde dünyaya gözlerini açar (gerçek doğum yılı 1963). Köyde geçen ilköğretim hayatından sonra yatılı olarak Kayseri Sağlık Koleji'ne başlar. Lise eğitiminin ardından sağlık alanında çalışmaya başlasa da daha sonra bu alandan vazgeçerek 1981 yılında Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazanır. 1985 yılında mezun olduktan sonra Sivas ilinin Kangal ilçesinde öğretmenliğe başlar. Buradan bir dönem sonra Ankara'ya tayin olur. Ankara'da düzenli olarak yazmaya 1990 yılında başvurduğu TRT radyo oyunu yarışmasından sonra radyo oyunları yazarak başlar. Ankara'dan sonra Antalya ilinde öğretmenlik yapmaya başlar. 1996 yılında Çankaya Belediyesi ve Damar Edebiyat Dergisi'nin birlikte düzenlediği yarışmada *Fasulyem Bulutlara Çıkamaz* adlı çocuk öyküsü ile birincilik ödülü kazanır. Bu dönemden sonra yazar, daha çok çocuk edebiyatına yönelmiştir(Yüksel,2014;<http://www.miyasesertbarut.com/?pnun=76&pt=Biography>, Erişim Tarihi: 10.10.2019).

Günümüze kadar birçok eser yazan ve ödüllere layık görülen Miyase Sertbarut güncel çocuk edebiyatımızın en önemli temsilcilerindendir. Yazar, çocuk edebiyatı ile ilgili düşüncesini şu şekilde ifade etmektedir:

“Çocukluğumu ömrümün sonuna dek canlı tutabilmemin tek yolu çocuklar için yazmak sanırım. Kitaplarımda anlattığım her çocuğu yaşıyorum. Mutlu çocuk, mutsuz çocuk, seven çocuk, nefret eden çocuk, yaramaz çocuk, uslu çocuk, korkak çocuk, kahraman çocuk... Hepsi içimde ve hepsi yazdıklarımda.

Bana benzeyen ve bana benzemeyen insanları anlattım, size benzeyen ve size benzemeyenleri... Yakınlaştırmak istedim ötedekileri, uzaktan bakmak istedim yakınımdayakilere, daha iyi görebilmek ve gösterebilmek için.

Dünya iyi bir gezegen olsun istiyorum. Bu da üzerinde yaşayanların iyi olmasıyla mümkün. İyi olmak ise başkalarını tanımak ve anlamaktan geçiyor. Başkalarını ve kendimizi tanımanın en iyi yolu da okumak.

Romanlar, öyküler, masallar okuyan her çocuk kendini başkalarının yerine koyabilmeyi öğrenir. Doğuştan var olan bencilliği kitaplarla azalır. Bencil, kıskanç, hırçın, doyumsuz insanların çoğalmasını istemiyorum. Bu olumsuz özellikleri giderebilecek en iyi ilaç çocukluktan başlayarak okunan kitaplardır.”
(<http://www.miyasesertbarut.com>, Erişim Tarihi: 11.10.2019)

Yazarın eserleri ve aldığı ödüller aşağıda belirtilmiştir:

Kaçak Köpek Biber, Buz Bebekler, Kapiland'ın Kobayları, Kapiland'ın Karanlık Yüzü, Kapiland'ın Kıyameti, Sisin Sakladıkları, Kimsin Sen?, Gerçekle Büyümek Düşlerle Yürümek, Çöp Plaza, Çocukluğumun Tanrısı Piper Pa-25, Sınıfta Kalanlar Okul Açtılar, Komşumuz Çok Acayip, Ara Alem 1 Tarlakoz'un Tuzağı, Ara Alem 2 Yasak Oyun, Ara Alem, 3 Yeniden Doğuş, Ortak Ruh, Yıllankale, Ünsüz Youtuberın Günlüğü, Pamir'in Parmakları

Romanlar

Yangın Tüpüyle Uçan Çocuk, Yalancı Portakal, Kırmızı Kartal, Tuna'nın Büyülü Gemisi, Altın Avcıları Plajda, İkizler İz Peşinde, Saat Canavarı, Dedemin Sihirli Dükkânı, Sarı Maymun

Öyküler

Emre ile Cemre 1- Okuma Bayramı, Emre ile Cemre 2- Kedili Takvim Yapıyor, Emre ile Cemre 3- Alışveriş Merkezinde, Emre ile Cemre 4- Tarım Yapıyor, Emre ile Cemre 5- Kitap Fuarında, Emre ile Cemre 6- Korkuluk Yapıyor, Emre ile Cemre 7- Doktor Oluyor, Emre ile Cemre 8- Kermeste, Emre ile Cemre 9- Düğünde, Emre ile Cemre 10- Başbakan Oluyor

İlk Okuma Serisi

Masallar: Akvaryumdaki Deniz Kızı, Bir Dilek Tut, Gizli Bahçe Masalları, Koşkent'in Kayıp Çocukları.
Radyo Tiyatroları: Anadolu Ateşi, Bay Yalnız İle Bayan Sütlaç, Oyunculuk Tutkusu, Tezgâhtar, Yunuslar, Eskimeyen Eskiler, Uzun Dalga 171 khz, Un Kokusu, Mehmet Rauf'tan Uyarılma "Define", Şenko'nun Kanatları, Çift Başlı Kartal.
Kaynak Kitap: Mendel'den Kopya İnsana

Masallar, Radyo Tiyatroları ve Kaynak Kitap

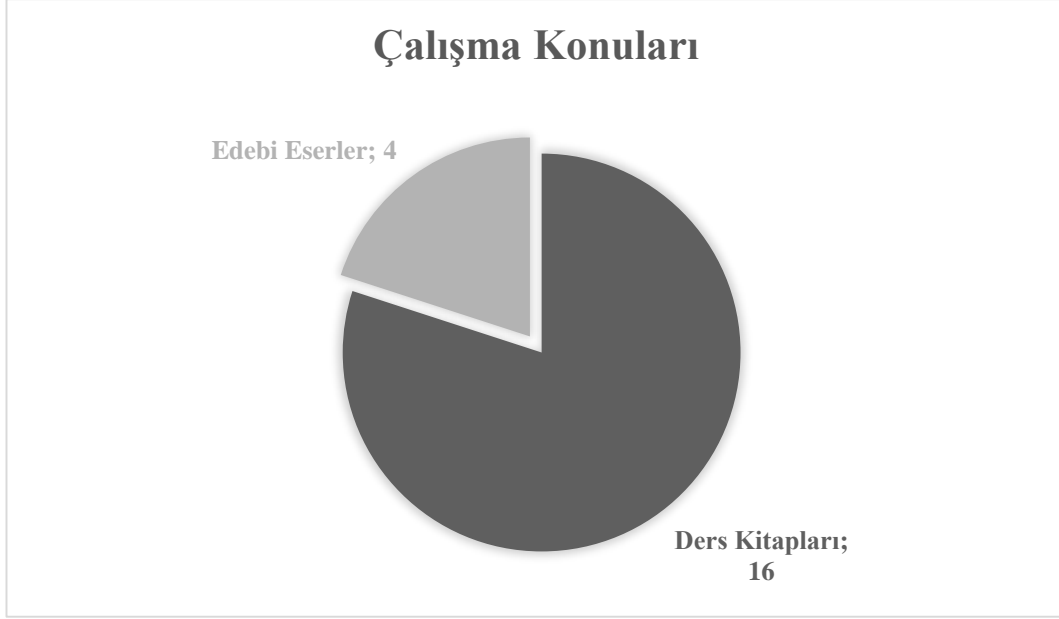
Şekil 3. Miyase Sertbarut'un eserleri

1. Fasulyem Bulutlara Çıkamaz (Saat Canavarı), Çankaya Belediyesi ve Damar Edebiyat Dergisi, çocuk öykü yarışması, birincilik ödülü, 1996, (Öykü)
2. Ayakkabı Götüren Köpek, İzmir Özgür Eğitim Yayınları, mansiyon ödülü, 1996, (Öykü)
3. Salih Dede'nin Sihirli Piposu (Dedemin Sihirli Dükkânı), Bu Yayınevi Çocuk Öykü Ödülü, mansiyon ödülü, 1997, (Öykü)
4. Sınıfta Kalanlar Okul Açtılar, Eğitim-Sen, ikincilik ödülü, 1998, (Çocuk Romanı)
5. Çınar Ağacındaki Gizli Geçit, Bu Yayınevi, mansiyon ödülü, 1998, (Masal)
6. Cam Aşkı, Kültür Bakanlığı "23 Nisan ve Çocuk" konulu senaryo yarışması, mansiyon ödülü, 1998, (Çocuk Filmi Senaryosu)
7. Anadolu Ateşi, TRT Radyo Oyunu Yarışması, birincilik ödülü, 1999, (Radyo Tiyatrosu)
8. Gerçekle Büyüme Düşlerle Yürümek (Sil Baştan Aşk), Bu Yayınevi, ikincilik ödülü, 1999, (Gençlik Romanı)
9. Annemin Kokusu (Büyümenin Zamanı Geldi), Halkevleri, birincilik ödülü, 1999, (Çocuk Romanı)
10. Bay Yalnız ve Bayan Sütlaç, TRT Radyo Oyunu Yarışması, ikincilik ödülü, 1999, (Radyo Tiyatrosu)
11. Tuna'nın Büyülü Gemisi, Tudem, birincilik ödülü, 2003, (Öykü)
12. Kırmızı Kartal, Tudem, birincilik ödülü, 2003, (Öykü)
13. Sisın Sakladıkları, Tudem, ikincilik ödülü, 2004, (Çocuk Romanı)
14. Uzun Dalga 171 kHz, TRT Radyo Oyunu Yarışması, mansiyon ödülü, 2005, (Radyo Tiyatrosu)
15. Kapiland'ın Kobayları, Tudem, birincilik ödülü, 2006, (Çocuk Romanı)
16. Sınırsız Hava Sahası, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, mansiyon ödülü, 2010, (Tiyatro)
17. Şenko'nun Kanatları, TRT Radyo Oyunu Yarışması, mansiyon ödülü, 2007, (Radyo Tiyatrosu)
18. Mezarlıktaki Gölge, Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı Çocuk Romanı Ödülü, 2013, (Çocuk Romanı)

Şekil 4. Miyase Sertbarut'un aldığı ödüller

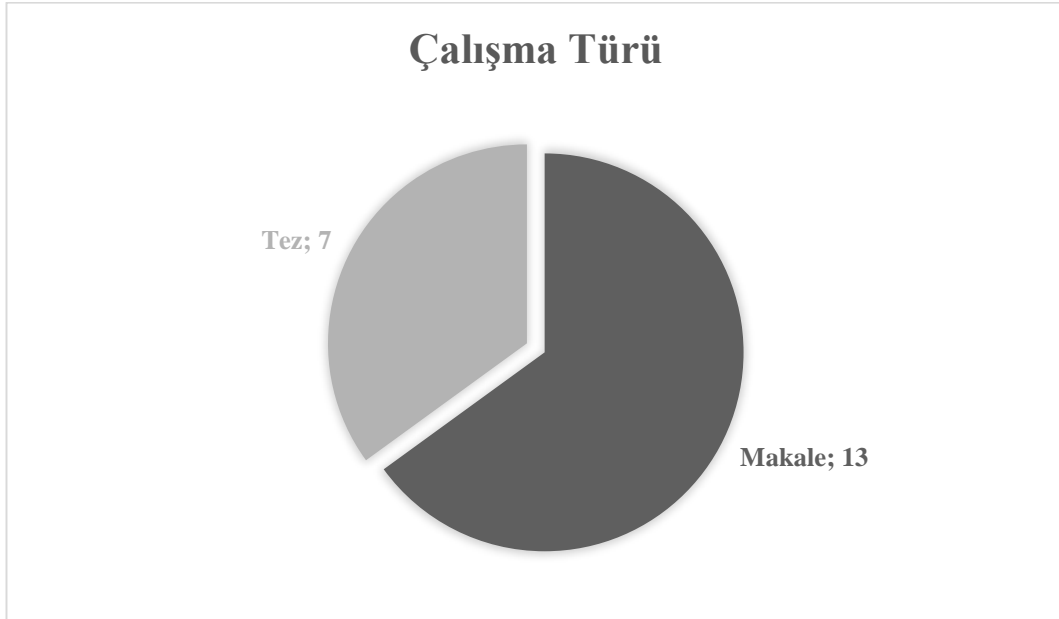
2.4.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İlgili alanyazında okunabilirlik ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında bunların daha çok ders kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi biçiminde olduğu Şekil 5'te görülmektedir. Ders kitapları dışındaki edebi eserlerin okunabilirlik açısından incelendiği çalışmaların ise oldukça az olduğu görülmektedir.

Şekil 5. Okunabilirlik incelemelerinin konuları

Ayrıca yapılan çalışmaların türleri Şekil 6'da sunulmuştur.

Şekil 6. Okunabilirlik inceleme çalışmalarının türleri

Şekil 6'da yapılan çalışmalarının 13'ünün makale çalışması, 7'sinin ise tez çalışması olduğu görülmektedir.

Aşağıdaki bölümde, ilgili araştırmalar önce makale çalışmaları daha sonrasında ise tez çalışmaları sıralamasına göre yıl bazında yeniden eskiye doğru anlatılmaya çalışılmıştır.

2.4.1.Makale Çalışmaları

Bozlak (2018), “2016-2017 ve 2017-2018 eğitim ve öğretim yıllarında 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Uzun-Çetinkaya formülü ile okunabilirlik düzeyleri” başlıklı çalışmasında 5. sınıf Türkçe ders kitaplarını Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre Türkçe ders kitaplarındaki çoğu metnin sınıf düzeyine uygun olmadığını tespit edilmiştir.

Sağlam, İnce ve Eker (2018), “Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabının okunabilirlik seviyesi ve yaş düzeyine uygunluk açılarından değerlendirilmesi” isimli çalışmalarında 5. sınıf Türkçe ders kitabını Flesch-Kincaid, Gunning Fog İndeks ve Ateşman okunabilirlik formüllerine göre incelemiştir. Araştırmada incelenen metinlerin Ateşman formülüne göre genel olarak orta güçlükte olduğu, Flesch-Kincaid, Gunning Fog İndeks formüllerine göre ise çok zor olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak çalışmada Türkçe metinlerin okunabilirliğini incelemek için oluşturulmamış formüller (Flesch-Kincaid, Gunning Fog İndeks) de kullanılmıştır.

Kayabaşı, Yılmaz ve Doyumğaç (2016), “Mustafa Ruhi Şirin hikâyelerinin okunabilirlik açısından incelenmesi” başlıklı çalışmalarında yazar Mustafa Ruhi Şirin’in hikâyelerini Ateşman ve Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formüllerine göre incelemiştir. Araştırmada incelenen hikâyelerin okunabilirlik düzeylerinin Ateşman formülüne göre genel olarak kolay ve orta güçlükte olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise eğitsel okuma düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca incelenen hikâyelerin genel anlamda okunabilirlik açısından orta düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Baş ve İnan-Yıldız (2015), “2. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi” isimli çalışmalarında 2. sınıf Türkçe ders kitabındaki bilgilendirici ve öyküleyici metinleri Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öyküleyici metinlerin okunabilirlik açısından bilgilendirici metinlere göre daha kolay olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çakıroğlu (2015), “İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin öğrenme güçlüğü olan öğrenciler açısından

değerlendirilmesi” isimli çalışmasında ilkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki metinleri Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Araştırmada ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik seviyelerinin genel olarak kolay ve orta güçlükte olduğu, sınıf düzeyi arttıkça okunabilirlik seviyesinin zorlaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kurtoğlu-Zorlu (2015), “Readability of primary school 3rd grade Turkish and Social Studies text-books” isimli çalışmasında 3. sınıf Türkçe ve Sosyal Bilgiler ders kitaplarını Ateşman okunabilirlik formülünü kullanarak incelemiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre incelenen kitaplardaki metinlerin okunabilirlik açısından kolay seviyede olduğu belirlenmiştir.

Demir ve Çeçen (2013), “İlköğretim I-V. sınıflar Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında ilköğretim I-V. sınıf Türkçe ders kitaplarını okunabilirlik açısından Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Araştırmada ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik seviyelerinin genel olarak kolay ve orta güçlükte olduğu, sınıf düzeyi arttıkça okunabilirlik seviyesinin zorlaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bağcı ve Ünal (2013), “İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi” isimli çalışmalarında 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını Ateşman ve Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formüllerine göre incelemiştir. Çalışmada öyküleyici metinlerin okunabilirlik açısından bilgilendirici metinlere göre daha kolay olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karatay, Bolat ve Güngör (2013), “Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği” adlı çalışmalarında ortaokul (6,7,8) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliklerini uzman görüşü ve çıkartmalı okunabilirlik işlemine göre incelemiştir. Araştırma sonucunda 6 ve 8. sınıf metinlerinde çıkartmalı okunabilirlik ve öğretmen görüşlerinin tutarlı olduğu ancak 7. sınıf metinlerinde tutarsız olduğu tespit edilmiştir.

Okur ve Arı (2013), “6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği” başlıklı çalışmalarında ortaokul (6,7,8) Türkçe ders kitaplarındaki metinleri Ateşman ve Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formüllerine göre incelemiştir. Araştırmada öyküleyici metinlerin okunabilirlik açısından

bilgilendirici metinlere göre daha kolay olduğu, sınıf düzeyi arttıkça okunabilirlik seviyesinin zorlaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çeçen ve Aydemir (2011), “Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi” isimli çalışmalarında *Öykü Yağmuru* adlı öykü setinde bulunan 50 öyküyü okunabilirlik açısından Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Araştırmada incelenen öykülerin okunabilirlik düzeylerinin Ateşman formülüne göre çoğunlukla kolay, bazı öykülerin ise çok kolay ve orta güçlükte olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu (2007), “Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında 6. sınıf Türkçe ders kitaplarını Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Çalışma ders kitaplarındaki metinlerin genel olarak kolay ve orta güçlükte olduğu; öyküleyici metinlerin bilgilendirici metinlere göre okunabilirlik açısından daha kolay olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Zorbaz (2007), “Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime–cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme” adlı çalışmasında ilköğretim Türkçe ders kitaplarındaki masal metinlerini Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Araştırmada incelenen masal metinlerinin okunabilirlik düzeylerinin Ateşman formülüne göre genel olarak kolay seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili makale çalışmaları incelendiğinde, genel olarak ders kitaplarındaki metinlerin ele alındığı görülmektedir. İlkokul ve ortaokul ders kitaplarının incelendiği çalışmalarda okunabilirlik seviyelerinin bazılarında uygun bulunduğu bazılarında ise uygun bulunmadığı, sınıf seviyesi arttıkça okunabilirlik açısından zorluk düzeyinin de arttığı ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik açısından öyküleyici metinlerden daha zor olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra iki çalışmada ise çocuk öyküleri incelenmiştir.

2.4.2. Tez Çalışmaları

Bolat (2016), “Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği” isimli çalışmasında ortaokul (5-8) Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinleri Cloze Test yöntemi kullanarak incelemiştir.

Araştırma sonucunda incelenen metinlerde öyküleyici metinlerin bilgilendirici metinlere göre okunabilirlik açısından daha kolay olduğu, sınıf seviyesine göre ise 6. sınıf Türkçe ders kitabından seçilen metinlerin diğer sınıf seviyesi kitaplarından seçilen metinlere göre daha kolay olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Rada (2016), “Kaan Murat Yanık'ın Uçurtma Mevsimi kitabındaki öykülerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasından Kaan Murat Yanık'ın Uçurtma Mevsimi kitabında bulunan öyküleri Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Araştırma kapsamında incelenen öykülerin okunabilirlik düzeylerinin genel olarak orta güçlükte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Teke (2016), “Çocuk edebiyatı yazarı Hasan Kallimci'nin öykülerinin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi” adlı çalışmasında yazar Hasan Kallimci'nin öykülerini Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Araştırmada incelenen öykülerin tamamının Ateşman okunabilirlik formülüne göre kolay seviyede bulunduğu sonucu tespit edilmiştir.

İskender (2013), “Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime ve cümle yapılarıyla okunabilirlik düzeyleri arasındaki ilişki” başlıklı araştırmasında ortaokul Türkçe ders kitaplarından seçmiş olduğu toplam yirmi beş anlatı metnini Ateşman okunabilirlik formülü kullanarak incelemiştir. Araştırma sonucunda sıralı ve bağlı tümce kullanımının 5. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde diğer sınıf seviyelerine göre daha az olduğu, bir yapım eki alan kelime ve türemiş kelime sayısının daha çok orta güçlükte ve zor metinlerde fazla olduğu, bir çekim eki almış ve basit kelimelerin daha çok kolay düzeydeki metinlerde fazla olduğu, basit cümlelerin kullanımının kolay düzeydeki metinlerde daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Erdem (2011), “Dil ve anlatım ders kitaplarındaki metinlerin kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme” başlıklı çalışmasında ortaöğretim Dil ve Anlatım dersi kitaplarındaki bilgilendirici ve öyküleyici metinleri Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelemiştir. Araştırmada incelenen öyküleyici metinlerin Ateşman okunabilirlik formülüne göre okunabilirlik açısından bilgilendirici metinlere göre daha kolay olduğu ve

metinlerin okunabilirlik düzeylerinin genel olarak orta güçlükte olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Hızarcı (2009), “İlköğretim 6. sınıf yeni sosyal bilgiler ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi” adlı çalışmasında 6. sınıf yeni Sosyal Bilgiler ders kitaplarından seçilen altı adet metni Cloze Test (çıkartmalı okunabilirlik) yöntemi ile okunabilirlik açısından incelemiştir. Yapılan araştırmada çıkartmalı okunabilirlik değerlendirilmesinde eş anlamlı kelimeler de doğru kabul edilmiştir. Bu durumun güvenilirlik açısından sorun yaratabileceği belirtilmektedir (Taylor, 1953). Araştırmada incelenen metinlerden öyküleyici türde olanlarının diğer türlere göre okunabilirlik yüzdesinin daha yüksek olduğu, MEB yayınevine ait kitaplardaki metinlerin okunabilirlik yüzdelerinin daha yüksek olduğu (daha kolay düzey) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Temur (2002), “İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması” adlı çalışmasında 5. sınıf ders kitaplarında bulunan metinler ve 5. sınıf öğrencilerine yazdırılan kompozisyonlar Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelenmiştir. Araştırmada ders kitaplarındaki metinlerin ve yazdırılan kompozisyonların okunabilirlik düzeyleri arasında anlamlı fark bulunamadığı, öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeylerinin ders kitabı metinlerinden daha kolay olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

İlgili tez çalışmalarında genel olarak (beş çalışma) ders kitaplarının incelendiği görülmektedir. İki çalışmada ise edebi eserler incelenmiştir. Bu çalışmalarda okunabilirliğin incelenmesinde Ateşman okunabilirlik formülü ve Cloze Test (çıkartmalı okunabilirlik) yöntemi kullanılmıştır. Ders kitaplarının incelendiği çalışmalarda bilgilendirici metinlerin öyküleyici metinlere göre okunabilirlik açısından daha zor olduğu bulunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.ÇALIŞMA DESENİ

Yapılan araştırmanın yürütülmesi için tarama modeli kullanılması uygun görülmüştür. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yöntemidir. Tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2008: 77–79). İncelenen kitapların var olan durumları olan okunabilirlik düzeylerinin araştırılması bu modelin seçiminde belirleyici olmuştur.

3.2.ÇALIŞMA MATERYALİ VE GRUBU

Çocuk edebiyatı eserlerini okunabilirlik açısından değerlendirmek amacıyla hazırlanan bu çalışmada Miyase Sertbarut tarafından yazılan on eser kullanılmıştır. Edebiyat alanında aldığı ödüller (2003 Tudem Edebiyat Ödülleri Birincilik, 2004 Tudem Edebiyat Ödülleri İkincilik, 2006 Tudem Edebiyat Ödülleri Birincilik ve 2013 Gülten Dayıoğlu Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Vakfı Ödülleri) ve eserleriyle ilgili yapılmış akademik çalışmalar (Han, 2019; Yücebaş, 2019; Başeğmez-Tıgılı, 2014; Yüksel, 2014) bu yazarın seçilmesinde temel etken olmuştur. Bu kitaplar yazar ve yayınevi tarafından ortaokul düzeyine uygun olduğu belirtildiği için seçilmiştir. İncelemeye alınan kitaplara ait bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8. İncelenen kitapların künye bilgileri

#	Kitabın Adı	Yayınevi	İlk Basım Yılı	Sayfa Sayısı
1	Sisin Sakladıkları	Tudem	2005	224
2	Kapiland'ın Kobayları	Tudem	2007	224
3	Yılankale	Tudem	2010	128
4	Kimsin Sen?	Tudem	2011	128
5	Çöp Plaza	Tudem	2012	152

6	Kapiland'ın Karanlık Yüzü	Tudem	2013	176
7	Komşumuz Acayip	Çok Altın Kitaplar	2014	152
8	Kapiland'ın Kıyameti	Tudem	2018	224
9	Ortak Ruh	Tudem	2018	200
10	Ünsüz Günlüğü	Youtuberın Altın Kitaplar	2018	184

Çıkartmalı okunabilirlik uygulaması için Ordu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli araştırma izni alınmıştır. Araştırma, seçilen kitapların çıkartmalı okunabilirlik puanlarını belirlemek amacıyla 2018-2019 bahar yarıyılında Ordu ili merkez ilçesinde rastgele olarak seçilen bir ortaokulda yürütülmüştür. Çalışma grubunu gönüllülük esasına dayalı bir şekilde 32 kız, 25 erkek olmak üzere toplam 57 ortaokul 6, 7 ve 8. sınıf öğrencisi oluşturmuştur.

3.3.VERİ TOPLAMA ARACI VE VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama aracı olarak okunabilirlik formüllerinin uygulanması amacıyla seçilen 10 kitabın her birinin beşer bölümünün ilk yüz kelime kısımları ve çıkartmalı okunabilirlik uygulamasının yapılması için seçilen on kitabın ilk 300 kelime kısımları Word formatına aktararak oluşturulan dokümanlar kullanılmıştır.

Çıkartmalı okunabilirlik uygulaması çalışma grubuna haftada iki metin olmak üzere beş haftalık bir süreçte tamamlanmıştır. Uygulama öncesinde her sınıfta çıkartmalı okunabilirlik uygulamasının ne olduğu, nasıl gerçekleştirileceği anlatılmış ve çalışma materyallerinden farklı bir metinle pilot uygulama yapılmıştır. Öğrencilere metnin önce tamamen okunması gerektiği, özel isimlerin silinmediği, tüm boşlukların eşit olduğu ve sadece bir kelime yazılması gerektiği, istedikleri boşluğu doldurarak başlayabileceği, süre kısıtlamasına gidilmeyeceği, bunların kendilerini değerlendirmek amacıyla yapılmadığı, soru sorabilecekleri belirtilmiştir.

Çıkartmalı okunabilirlik uygulanacak metinlerin uygulamaya hazırlanılması için Bormuth'un (1967) çalışmasında belirtilen ve Çetinkaya (2010) tarafından da kullanılan aşağıdaki basamaklar kullanılmıştır:

1. İlk tümcede yer alan sözcükler silinmeden, ikinci tümceden başlayarak her beşinci sözcüğün altı çizilmiş ve 50 sözcüğe ulaşıncaya kadar bu işlem sürdürülmüştür. 50 sözcüğe ulaşıldıktan sonra geriye kalan tümceler olduğu gibi bırakılmıştır.

2. Metinler biçimlendirilirken yazı tipi "Times New Roman", yazı tipi stili "normal", yazı boyutu 12 olarak uygulanmıştır. Metinde çift satır aralığı bırakılmıştır. Altı çizili olan her sözcük silinerek 12 yazı birim aralığında altı çizili boşluk bırakılmış ve boşluk bırakılan sözcüklerin yerleşik olduğu bir yanıt anahtarı oluşturulmuştur.

3. Araştırmada yer alan öğrencileri çalışma konusunda bilgilendirmek üzere bir açıklama metni hazırlanmıştır. Buna göre; bu uygulamanın amacının onları sınamak değil, onların artalan bilgilerini değerlendirmek olduğu belirtilmiştir. Verilen metindeki boşlukları doldururken zaman kısıtlaması olmadığı, öncelikle metni bütünüyle okumaları gerektiği ve her bir boşluk için olması gerektiğini düşündükleri sözcüğü yazmaları gerektiği belirtilmiştir.

4. Öğrencilerin doldurdukları sözcükler değerlendirilirken çıkartılan sözcükle birebir aynı olan sözcük doğru kabul edilmiştir. Çıkartılan sözcükle eş anlamlı olan diğer sözcükler doğru kabul edilmemiş ancak bunun yanında eş anlamlı sözcüklerin de dâhil edildiği ikinci bir değerlendirme işlemi iki değerlendirmenin arasındaki farklı tespit etmek için yapılmıştır. Öğrenci tarafından çıkartılan sözcüğün yerine yazılan sözcükte yazım hataları olsa da doğru kabul edilmiştir. Öğrencinin verilen metinde doğru olarak doldurduğu sözcük sayısı ham puan olarak alınmış ve bu puan iki ile çarpılarak değerlendirme için gerekli sonuç elde edilmiştir. Örneğin, eğer 35 doğru varsa değerlendirme sonucu $2 \times 35 = 70$ 'dir.

3.4.VERİLERİN ANALİZİ

Okunabilirlik formüllerinin uygulanmasında gerekli cümle, kelime ve hece sayıları hesaplandıktan sonra formüller Microsoft Excel programı aracılığı ile hesaplanmıştır. Kullanılan formüllerin ayrıntıları aşağıda sunulmuştur.

Ateşman Okunabilirlik Formülü: Ateşman'ın (1997), Flesch okuma kolaylığı formülünden uyarladığı okunabilirlik formülü iki değişkeni temel almaktadır. Seçilen metinden alınan bölümün kelime olarak ortalama cümle uzunluğu ve hece olarak ortalama kelime uzunluğudur. Ateşman formülünün uygulanmasına ilişkin ayrıntılı bilgi ve bu formüle göre çıkan okunabilirlik sayısı ve bu sayı değeri aralığına denk gelen okunabilirlik düzeyleri aşağıda verilmiştir:

$$\text{Okunabilirlik sayısı} = 198.825 - 40.175 \times X1 - 2.610 \times X2$$

X1 = hece olarak ortalama kelime uzunluğu

X2 = kelime olarak ortalama cümle uzunluğu

Tablo 9. Ateşman okunabilirlik formülünde Türkçe metinlerin okunabilirlik sayısına göre sınıflandırılması

Okunabilirlik	Okunabilirlik sayısı
Çok Kolay	90- 100
Kolay	70- 89
Orta Güçlükte	50- 69
Zor	30- 49
Çok Zor	1- 29

Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülü: Çetinkaya (2010) tarafından doktora tez çalışmasında Türkçe metinlerin okunabilirliğini belirlemek için bu formülü oluşturmuştur. Seçilen metinden alınan bölümde bulunan ortalama sözcük uzunluğu ve ortalama tümce uzunluğunu temel alan bu formül ve formüle göre çıkabilecek okunabilirlik sayıları ve bu sayı değerleri aralığına denk gelen okuma düzeyleri aşağıda sunulmuştur:

$$\text{Okunabilirlik Puanı} = 118.823 - 25.987 \times OSU - 0.971 \times OTU$$

OSU = Ortalama sözcük uzunluğu

OTU = Ortalama tümce uzunluğu

Tablo 10. Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülünde okunabilirlik puanının anlamlandırılması

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
0- 34	Engelli Düzey (Zor)	10. 11. ve 12. Sınıf
35- 50	Eğitsel Okuma	8. ve 9. Sınıf
51 +	Bağımsız Okuma	5. 6. ve 7. Sınıf

Çıkartmalı okunabilirlik aşamasının analizinde toplanan kâğıtlar araştırmacı tarafından örnek kâğıt rehberliğinde doğru, yanlış ve eş anlamlı kullanım şeklinde iki kategoride incelenmiştir. Çıkarılan sözcüğün aynısının yazıldığı durumlar “çıkartmalı okunabilirlik tam doğru”; çıkarılan sözcüğün aynısı veya eş anlamlısının yazıldığı durumlar “çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı” şeklinde ifade edilmiş ve kâğıtlar değerlendirilmiştir. Çıkartmalı okunabilirlik değerlendirilmesinin geçerli ve güvenilir olması amacıyla sadece çıkarılan kelimenin aynısının yazıldığı cevabın doğru kabul edildiği “çıkartmalı okunabilirlik tam doğru” kategorisi seçilmiştir (Taylor, 1953). Böylelikle asıl metinde olan kelimelerin doğru cevap kabul edilmesi özneliği engelleyecektir. Çıkartmalı okunabilirlik doğru yüzdesine göre anlamlandırılma aşağıdaki Tablo 11’de verilmiştir (Çetinkaya, 2010; DuBay, 2004).

Tablo 11. Çıkartma puanına göre okunabilirlik düzeyi

Çıkartma Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
% 35’ten az	Engelli Düzey (Zor) (Frustration)
% 35- 50	Eğitsel Okuma (Assisted)
% 51 +	Bağımsız Okuma (Unassisted)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1.ÇIKARTMALI OKUNABİLİRLİK İŞLEMİNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde çıkartmalı okunabilirlik uygulamasından elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunulmuş ve açıklanmıştır.

Tablo 12. Sisin Sakladıkları adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Sisin Sakladıkları	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	10.17 (%20.34)	13.94 (%27.88)

Tablo 12’de Sisin Sakladıkları adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 20.34 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 27.88 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 13. Kapiland'ın Kobayları adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Kapiland'ın Kobayları	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	11.75 (%23.5)	14.29 (%28.58)

Tablo 13’te Kapiland’ın Kobayları adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 23.5 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 28.58 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 14. Yıllankale adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Yıllankale	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	12.77 (%25.54)	15.52 (%31.04)

Tablo 14'te Yıllankale adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 25.54 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 31.04 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 15. Kimsin Sen? adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Kimsin Sen?	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	14.33 (%28.66)	17.82 (%35.64)

Tablo 15'te Kimsin Sen? adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 28.66 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 35.64 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin tam doğru cevapların kabul edildiği durumda engelli (zor) düzeyde, tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği durumda ise eğitsel okuma düzeyinde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 16. Çöp Plaza adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Çöp Plaza	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	16.56 (%33.12)	22.05 (%44.1)

Tablo 16'da Çöp Plaza adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 33.12 iken tam ve eş

anlamli cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 44.1 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin tam doğru cevapların kabul edildiği durumda engelli (zor) düzeyde, tam ve eş anlamli cevapların kabul edildiği durumda ise eğitsel okuma düzeyinde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 17. Kapiland'ın Karanlık Yüzü adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Kapiland'ın Karanlık Yüzü	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamli
	11.31 (%22.62)	16.75 (%33.5)

Tablo 17'de Kapiland'ın Karanlık Yüzü adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 22.62 iken tam ve eş anlamli cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 33.5 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 18. Komşumuz Çok Acayip adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Komşumuz Çok Acayip	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamli
	9.91 (%19.82)	12.03 (%24.06)

Tablo 18'de Komşumuz Çok Acayip adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 19.82 iken tam ve eş anlamli cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 24.06 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 19. Kapiland'ın Kıyameti adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Kapiland'ın Kıyameti	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	12.28 (%24.56)	16.14 (%32.28)

Tablo 19'da Komşumuz Çok Acayip adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 24.56 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 32.28 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 20. Ortak Ruh adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Ortak Ruh	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	14.10 (%28.2)	17.50 (%35)

Tablo 20'de Ortak Ruh adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 28.2 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 35 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin tam doğru cevapların kabul edildiği durumda engelli (zor) düzeyde, tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği durumda ise eğitsel okuma düzeyinde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 21. Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitaba ilişkin çıkartmalı okunabilirlik bulguları

Ünsüz Youtuberın Günlüğü	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
	12.84 (%25.68)	15.15 (%30.3)

Tablo 21’de Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitaptan alınan metnin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanları verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 25.68 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 30.3 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 22. Çıkartmalı okunabilirlik genel ortalama

Genel Ortalama	Çıkartmalı okunabilirlik tam doğru	Çıkartmalı okunabilirlik tam ve eş anlamlı
		12.60 (%25.2)

Tablo 22’de incelenen kitaplardan alınan tüm metinlerin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda belirlenen ortalama puanı verilmiştir. Buna göre metnin tam doğru cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 25.2 iken tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği okunabilirlik yüzdesi 32.24 olarak tespit edilmiştir. Böylelikle incelenen metnin iki hesaplama durumunda da engelli (zor) düzeyde yer aldığı bulunmuştur.

Tablo 23. Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular 1

	Kız (32)	Erkek (25)
Genel Ortalama	13.30 (%26.6)	11.70 (%23.4)

Tablo 23’te incelenen kitaplardan alınan tüm metinlerin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda tam doğru cevapların değerlendirildiği durumdaki genel ortalamaya göre kız ve erkek öğrencilerin başarı yüzdeleri verilmiştir. Buna göre kız öğrencilerin başarı yüzdelerinin erkek öğrencilerden 3.2 puan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 24. Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular 1

	6.sınıf (n=19)	7.sınıf (n=18)	8.sınıf (n=20)
Genel Ortalama	9.91 (%19.82)	11.12 (%22.24)	16.49 (%32.98)

Tablo 24'te incelenen kitaplardan alınan tüm metinlerin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda tam doğru cevapların kabul edildiği durumdaki genel ortalamaya göre sınıf düzeyi karşılaştırılması verilmiştir. Buna göre altıncı sınıflar 19.82, yedinci sınıflar 22.24, sekizinci sınıflar 32.98 başarı yüzdesi almıştır.

Tablo 25. Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular 2

	Kız (32)	Erkek (25)
Genel Ortalama	16.98 (%33.96)	15.02 (%30.04)

Tablo 25'te incelenen kitaplardan alınan tüm metinlerin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği durumdaki genel ortalamaya göre kız ve erkek öğrencilerin başarı yüzdeleri verilmiştir. Buna göre kız öğrencilerin başarı yüzdelerinin erkek öğrencilerden 3.92 puan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 26. Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular 2

	6.sınıf (n=19)	7.sınıf (n=18)	8.sınıf (n=20)
Genel Ortalama	12.33 (%24.66)	16.31 (%32.62)	19.55 (%39.1)

Tablo 26'da incelenen kitaplardan alınan tüm metinlerin çıkartmalı okunabilirlik uygulaması sonucunda tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği durumdaki genel ortalamaya göre sınıf düzeyi karşılaştırılması verilmiştir. Buna göre altıncı sınıflar 24.66, yedinci sınıflar 32.62, sekizinci sınıflar 39.1 başarı yüzdesi almıştır.

4.2.ATEŞMAN OKUNABİLİRLİK FORMÜLÜNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde kitaplardan seçilen metin örneklerine Ateşman okunabilirlik formülünün uygulanmasından elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunulmuş ve açıklanmıştır.

Tablo 27. Sisın Sakladıkları adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Sisın Sakladıkları (2005)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	47.44-Zor	74.55-Kolay	58.54-Orta Güçlükte	76.85-Kolay	72.28-Kolay
65.93-Orta Güçlükte					

Tablo 27’de Sisın Sakladıkları adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden üçünün kolay seviyede, birinin orta güçlükte, birinin ise zor seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise orta güçlükte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 28. Kapiland'ın Kobayları adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Kapiland'ın Kobayları (2007)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	58.86-Orta Güçlükte	56.12-Orta Güçlükte	63.41-Orta Güçlükte	13.85-Çok Zor	59.02-Orta Güçlükte
50.25-Orta Güçlükte					

Tablo 28’te Kapiland’ın Kobayları adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre okunabilirlik düzeyi

bilgileri bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün orta güçlükte, birinin ise zor seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise orta güçlükte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 29. Yıllankale adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Yıllankale (2010)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	63.00- Orta Güçlükte	63.44- Orta Güçlükte	69.40- Orta Güçlükte	65.85- Orta Güçlükte	60.13- Orta Güçlükte
64.36-Orta Güçlükte					

Tablo 29’da Yıllankale adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metnin tamamının orta güçlükte olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise orta güçlükte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 30. Kimsin Sen? adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Kimsin Sen? (2011)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	61.26- Orta Güçlükte	79.78- Kolay	74.96- Kolay	78.13- Kolay	76.21- Kolay
74.06-Kolay					

Tablo 30’da Kimsin Sen? adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi sonucu elde edilen bulgular yer almaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün kolay seviyede, birinin ise orta güçlükte olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise kolay seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 31. Çöp Plaza adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Çöp Plaza (2012)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	69.87- Orta Güçlükte	68.67- Orta Güçlükte	55.77- Orta Güçlükte	49.70-Zor	62.46- Orta Güçlükte
61.29-Orta Güçlükte					

Tablo 31’de Çöp Plaza adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi ile elde edilen bulgular bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün orta güçlükte, birinin ise kolay seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise orta güçlükte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 32. Kapiland’ın Karanlık Yüzü adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Kapiland’ın Karanlık Yüzü (2013)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	68.26- Orta Güçlükte	63.81- Orta Güçlükte	86.89- Kolay	64.98- Orta Güçlükte	68.26- Orta Güçlükte
70.44-Kolay					

Tablo 32’de Kapiland’ın Karanlık Yüzü adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesine göre ulaşılan bulgular yer almaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün orta güçlükte, birinin ise kolay seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise kolay seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 33. Komşumuz Çok Acayip adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Komşumuz Çok Acayip (2014)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	67.02- Orta Güçlükte	72.62- Kolay	66.57- Orta Güçlükte	71.84- Kolay	67.37- Orta Güçlükte
69.08-Orta Güçlükte					

Tablo 33'te Komşumuz Çok Acayip adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden üçünün orta güçlükte, ikisinin ise kolay seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise orta güçlükte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 34. Kapiland'ın Kıyameti adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Kapiland'ın Kıyameti (2018)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	73.48- Kolay	56.12- Orta Güçlükte	64.18- Orta Güçlükte	60.56- Orta Güçlükte	83.03- Kolay
67,47-Orta Güçlükte					

Tablo 34'te Kapiland'ın Kıyameti adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre okunabilirlik düzey bilgileri bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden üçünün orta güçlükte, ikisinin ise kolay seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise orta güçlükte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 35. Ortak Ruh adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Ortak Ruh (2018)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	64.21- Orta Güçlükte	77.50- Kolay	63.41- Orta Güçlükte	76.16- Kolay	63.81- Orta Güçlükte
69.01-Orta Güçlükte					

Tablo 35'te Ortak Ruh adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden üçünün orta güçlükte, ikisinin ise kolay seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise orta güçlükte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 36. Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitaba ilişkin Ateşman okunabilirlik formülü bulguları

Ünsüz Youtuberın Günlüğü (2018)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Ateşman okunabilirlik formülü	66.59- Orta Güçlükte	73.65- Kolay	70.67- Kolay	71.01- Kolay	70.82- Kolay
70.54-Kolay					

Tablo 36'da Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesiyle elde edilen bulgular bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün kolay seviyede, birinin ise orta güçlük seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise kolay düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.3.ÇETİNKAYA-UZUN OKUNABİLİRLİK FORMÜLÜNE YÖNELİK BULGULAR

Bu bölümde kitaplardan seçilen metin örneklerine Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü uygulanmasından elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunulmuş ve açıklanmıştır.

Tablo 37. Sisın Sakladıkları adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Sisın Sakladıkları (2005)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü	31.14-Engelli Düzey-10. 11. ve 12. Sınıf	43.22-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	36.05-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	44.40-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	42.48-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
39.45-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 37’de Sisın Sakladıkları adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi sonucu elde edilen bulgular gösterilmiştir. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), birinin ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 38. Kapiland'ın Kobayları adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Kapiland'ın Kobayları (2007)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü	34.74-Engelli Düzey-10. 11. ve 12. Sınıf	34.49-Engelli Düzey-10. 11. ve 12. Sınıf	37.75-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	17.10-Engelli Düzey-10. 11. ve 12. Sınıf	35.56-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
31.92-Engelli Düzey-10. 11. ve 12. Sınıf					

Tablo 38'de Kapiland'ın Kobayları adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden üçünün engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf), ikisinin ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 39. Yıllankale adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Yıllankale (2010)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü	37.49-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	38.42-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	41.08-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	39.98-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	38.07-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
39.00-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 39'da Yıllankale adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi ile ulaşılan bulgular bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metnin tamamının eğitsel

okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 40. Kimsin Sen? adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Kimsin Sen? (2011)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya- Uzun okunabilirlik formülü	34.96- Engelli Düzyey-10. 11. ve 12. Sınıf	46.60- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	43.48- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	45.88- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	43.28- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
42.84-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 40'ta Kimsin Sen? adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre okunabilirlik düzey bilgileri bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), birinin ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 41. Çöp Plaza adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Çöp Plaza (2012)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya- Uzun okunabilirlik formülü	40.92- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	41.80- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	32.81- Engelli Düzyey-10. 11. ve 12. Sınıf	30.33- Engelli Düzyey-10. 11. ve 12. Sınıf	35.74- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
36.32-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 41’de Çöp Plaza adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden üçünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), ikisinin ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 42. Kapiland'ın Karanlık Yüzü adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Kapiland’ın Karanlık Yüzü (2013)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya- Uzun okunabilirlik formülü	39.88- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	38.01- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	50.90- Bağımsız Okuma-5. 6. ve 7. Sınıf	38.22- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	39.88- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
41.37-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 42’de Kapiland’ın Karanlık Yüzü adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi sonucu ulaşılan okunabilirlik puanları bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metinden dördünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), birinin ise bağımsız okuma (5. 6. ve 7. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 43. Komşumuz Çok Acayip adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Komşumuz Çok Acayip (2014)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya- Uzun okunabilirlik formülü	40.09- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	43.16- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	41.24- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	43.20- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	41.76- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
41.89-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 43'te Komşumuz Çok Acayip adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi ile elde edilen okunabilirlik puanları bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metnin tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 44. Kapiland'ın Kıyameti adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Kapiland'ın Kıyameti (2018)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya- Uzun okunabilirlik formülü	43.26- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	35.48- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	37.70- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	35.36- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	48.14- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
39.98-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 44'te Kapiland'ın Kıyameti adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metnin tamamının eğitsel okuma (8.

ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 45. Ortak Ruh adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Ortak Ruh (2018)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya- Uzun okunabilirlik formülü	38.27- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	45.86- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	37.75- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	44.26- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	38.01- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
40.83-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 45'te Ortak Ruh adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi sonucu elde edilen bulgular bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metnin tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 46. Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitaba ilişkin Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülü bulguları

Ünsüz Youtuberın Günlüğü (2018)	1.Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm
Çetinkaya- Uzun okunabilirlik formülü	39.26- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	42.59- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	41.44- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	42.12- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf	40.51- Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf
41.18-Eğitsel Okuma-8. ve 9. Sınıf					

Tablo 45'te Ünsüz Youtuberın Günlüğü adlı kitabın beş farklı bölümünden alınan örnek metinlerin Çetinkaya-Uzun Okunabilirlik Formülüne göre incelenmesi ile elde edilen puanlar bulunmaktadır. Buna göre incelenen beş örnek metnin tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Bunların ortalamalarından elde edilen puanın ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Miyase Sertbarut'un kitaplarının okunabilirlik açısından incelendiği bu çalışmada ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çıkartmalı okunabilirlik uygulamasında incelenen on metnin tamamının tam doğru cevapların kabul edildiği durumda engelli (zor) seviyede olduğu; tam ve eş anlamlı cevapların kabul edildiği durumda ise yedisinin engelli (zor), üçünün ise eğitsel (yardımlı) okuma düzeylerinde yer aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ancak çıkartmalı okunabilirlik sonuçları uygulamanın yapıldığı çalışma grubundaki öğrencilerin akademik başarılarıyla da ilgili olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca eş anlamlı cevapların da doğru kabul edilmesi başarı yüzdesinde 5 ile 11 arasında bir puan artışına sebebiyet vermiştir.

Çıkartmalı okunabilirlik uygulama başarı yüzdelerinin cinsiyet açısından kızlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu; sınıf seviyesi açısından ise seviye arttıkça başarı yüzdesinin de arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Yaman ve Süğümlü'nün (2010) çalışmasında kız öğrencilerin erkeklere oranla daha fazla okuma planı yaptıkları, İnan'ın (2005) çalışmasında da okuma alışkanlığı bakımından kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu belirtilmiştir. Ayrıca yapılan çalışmalara bakıldığında kız öğrencilerin okuma becerilerinin ve öz-yeterlik algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir (Güngör ve Ün-Açıkgöz, 2005; Özdemir, 2017; Pomerantz, Altermatt ve Saxon, 2002; Sadioğlu ve Bilgin, 2008). Bununla birlikte Arslan'ın (2013) çalışmasında farklı yaş gruplarında yapılan okuma becerisi ile ilgili 52 makalenin 36'sında erkeklerin aleyhine anlamlı fark bulunduğu belirtilmiştir. Sınıf seviyesinin ilerlemesiyle başarı düzeyinin yükselmesi gelişimsel açıdan beklenen bir durumdur. Nitekim yapılan bazı çalışmalarda dil becerileri açısından sınıf seviyesinin ilerlemesiyle algının arttığı, kaygının azaldığı görülmüştür (Cocuk, Yanpar-Yelken ve Ozer, 2016; Karakoç-Öztürk, 2015). Fakat bazı çalışmalarda da dil becerileri ile ilgili algıların ortaokul başlangıcında daha yüksek olduğu bulunmuştur (Koç ve Arslan, 2017; Kurnaz ve Yıldız, 2015; Özdemir, 2017; Süğümlü, Mutlu ve Çinpolat, 2019).

Aşağıda, seçilen metinlerin Ateşman ve Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formüllerine göre incelenmesi ile elde edilen sonuçlar sunulmuştur:

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Sisin Sakladıkları” adlı kitaptan seçilen beş metnin üçünün kolay seviyede, birinin orta güçlükte, birinin ise zor seviyede olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise dördünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), birinin ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Kapiland’ın Kobayları” adlı kitaptan seçilen beş metnin dördünün orta güçlükte, birinin ise zor seviyede olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise üçünün engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf), ikisinin ise eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Yılankale” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin tamamının orta güçlükte olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Kimsin Sen?” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin dördünün kolay seviyede, birinin ise orta güçlükte olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise dördünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), birinin ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Çöp Plaza” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin dördünün orta güçlükte, birinin ise kolay seviyede olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise üçünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), ikisinin ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Kapiland’ın Karanlık Yüzü” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin dördünün orta güçlükte, birinin ise kolay seviyede olduğu; Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise dördünün eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), birinin ise bağımsız okuma (5. 6. ve 7. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Komşumuz Çok Acayip” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin üçünün orta güçlükte, ikisinin ise kolay seviyede

olduğu; etinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Kapıland’ın Kıyameti” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin nn orta güçlükte, ikisinin ise kolay seviyede olduğu; etinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “Ortak Ruh” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin nn orta güçlükte, ikisinin ise kolay seviyede olduğu; etinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ateşman okunabilirlik formülüne göre, “nsz Youtuberın Günlüğü” adlı kitaptan seçilen beş örnek metnin dördünün kolay, birinin ise orta güç seviyede olduğu; etinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise tamamının eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf) seviyesinde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ayrıca okunabilirlik formülleri ile kitaplar hakkında genel bir değerlendirmeye gidilebilmek amacıyla her kitaptan incelenen beş bölümün aritmetik ortalaması alınmıştır. Böylelikle Ateşman okunabilirlik formülüne göre incelenen on kitabın yedisinin ortalamalarının orta güçlük seviyesinde, nn ise kolay seviyede olduğuna ulaşılmıştır. Çetinkaya-Uzun okunabilirlik formülüne göre ise incelenen on kitabın dokuzunun eğitsel okuma (8. ve 9. Sınıf), birinin ise engelli düzey (10. 11. ve 12. Sınıf) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre incelenen kitapların okunabilirlik formülleri açısından genel olarak ortaokul seviyesine uygun olduğu söylenbilir. Ancak çıkartmalı okunabilirlik uygulamasından alınan başarı yüzdesine göre incelenen metinlerin engelli (zor) düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Böylelikle incelenen metinlerin çıkartmalı okunabilirlik uygulamasına göre okunabilirlik durumlarının formüllerden elde edilen okunabilirlik durumlarına göre daha zor olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Ebeveynlerin çocukları için kitap seçiminde eğitimcilere danışmaları veya yapılan bilimsel çalışmaları gözetmeleri,
- Eğitimcilerin ğrencileri için kitap önerilerinde bu kitapların diğer özelliklerinin yanı sıra okunabilirlik durumlarını gözetmeleri,

- Çocuk edebiyatı alanında eser veren yazar ve yayınevlerinin hedef kitleye uygunluk açısından okunabilirlik kavramını dikkate almaları.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi* (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Annie E. Casey Foundation. (2010). *Early warning! Why reading by the end of third grade matters*. Baltimore, MD: Casey Foundation. Erişim adresi: http://www.aecf.org/m/resourcedoc/AECF-Early_Warning_Full_Report-2010.pdf
- Arslan, A. (2013). Okuma becerisi ile ilgili makalelerde cinsiyet değişkeni. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(2), 251-265.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71-74.
- Bağcı, H., & Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28.
- Baş, B., & İnan-Yıldız, F. (2015). 2. Sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 52-61.
- Başgeçmez-Tıgılı, H. (2014). *Miyase Sertbarut'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı öğelerine göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Bolat, K. K. (2016). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Bormuth, J. (1966). Readability: A new approach. *Reading Research Quarterly*, 1(3), 79-132. doi:10.2307/747021
- Bormuth, J. R. (1969). *Development of readability analysis*. ERIC NO: ED 029 166.

- Bozlak, Ü. G. (2018). 2016-2017 ve 2017-2018 eğitim ve öğretim yıllarında 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Uzun-Çetinkaya formülü ile okunabilirlik düzeyleri. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 6(14), 209-234.
- Browne, A. (1998). *A practical guide to teaching reading in the early years*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Caylor, J. S., Sticht, T. G., Fox, L. C., & Ford, J. P. (1973). *Methodologies for determining reading requirements of military occupational specialties: Technical report No. 73-5*. Alexandria, VA: Human Resources Research Organization.
- Chall, J. S., & E. Dale. (1995). *Readability revisited, the new Dale-Chall readability formula*. Cambridge, MA: Brookline Books.
- Cocuk, H. E., Yanpar-Yelken, T. & Ozer, O. (2016). The relationship between writing anxiety and writing disposition among secondary school students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 63, 335-352, <http://dx.doi.org/10.14689/ejer.2016.63.19>
- Coleman, E. B. (1965). *On understanding prose: some determiners of its complexity*. NSF Final Report GB-2604. Washington, D.C.: National Science Foundation.
- Coleman, M., & Liao, T. L. (1975). A computer readability formula designed for machine scoring. *Journal of Applied Psychology*, 60(2), 283.
- College Entrance Examination Board. (1980). *Degrees of reading power (DRP)*. Princeton, NJ: College Entrance Examination Board.
- Çakıroğlu, O. (2015). İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin öğrenme gücünü olan öğrenciler açısından değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 14(2), 671-681.
- Çeçen, M., & Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.

- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A., & Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 206-219.
- Dale, E., & Chall, J. (1948). A formula for predicting readability: Instructions. *Educational Research Bulletin*, 27(2), 37-54. Erişim adresi: www.jstor.org/stable/1473669
- Dale, E., & J. Chall, J. S. (1949). The concept of readability. *Elementary English*, 26, 23.
- Demir, M., & Çeçen, M. A. (2013). İlköğretim I-V. sınıflar Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 197, 80-94.
- DuBay, W. H. (2004). *The principles of readability*. CA, US: Impact Information.
- Erdem, C. (2011). *Dil ve anlatım ders kitaplarındaki metinlerin kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergin, M. (1962). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bağaziçi Yayınları.
- Flesch, R. (1948). A new readability yardstick. *Journal of Applied Psychology*, 32(3), 221-233. doi:10.1037/h0057532
- Flesch, R. (1949). *The art of readable writing*. New York: Harper & Row.
- Fry, E. (1968). A readability formula that saves time. *Journal of reading*, 11(7), 513-578.
- Fry, E. (1977). Fry's readability graph: Clarifications, validity, and extension to level 17. *Journal of reading*, 21(3), 242-252.
- Gunning, R. (1952). *The technique of clear writing*. New York: McGraw-Hill.
- Güldenöğlü, B., Kargın, T., & Ergül, C. (2016). Sesbilgisel farkındalık becerilerinin okuma ve okuduğunu anlama üzerindeki etkisi: Boylamsal bir çalışma.

Elementary Education Online, 15(1), 251-272.
<http://dx.doi.org/10.17051/io.2016.25973>

Gündüz, O., & Şimşek, T. (2013). *Uygulamalı okuma eğitimi el kitabı*. Ankara: Grafiker.

Güngör, A., & Ün-Açıkgöz, K. (2005). İşbirlikli öğrenme ve geleneksel öğretimin okuduğunu anlama üzerinde etkileri ve cinsiyet ile ilişkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43(43), 355-378.

Han, C. (2019). *Miyase Sertbarut'un romanlarının değerler aktarımı bakımından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Hargis, G., Hernandez, A. K., Hughes, P., Ramaker, J., Rouiller, S. & Wilde, E. (1998). *Developing quality technical information: A handbook for writers and editors*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hızarcı, S. H. (2009). *İlköğretim 6. sınıf yeni sosyal bilgiler ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İnan, D. D. (2005). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İskender, E. (2013). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime ve cümle yapılarıyla okunabilirlik düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Johnson, A. P. (2008). *Teaching reading and writing: A guidebook for tutoring and remediating students*. Maryland: Rowman & Littlefield Education.

Just, M. A., & Carpenter, P. A. (1980). A theory of reading: From eye fixations to comprehension. *Psychological review*, 87(4), 329-354.
<http://doi.org/10.1037/0033-295X.87.4.329>

- Karakoç-Öztürk, B. (2015). Ortaokul öğrencilerinin okur öz yeterlikleri üzerine bir araştırma: Adana ili örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2015(21), 908-936.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (18. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, H., Bolat, K. K., & Güngör, H. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği. *International Journal of Social Science*, 6(6), 603-623.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (1995). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kayabaşı, B., Yılmaz, M., & Doyumgaç, İ. (2016). Mustafa Ruhi Şirin hikâyelerinin okunabilirlik açısından incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 323-343.
- Klare, G. R. (1963). *The measurement of readability*. Ames, Iowa: Iowa State University Press.
- Klare, G. R. (1982). Readability. *Encyclopedia of educational research*, 3, 1520-1531. New York: The Free Press.
- Klare, G. R. (1984). Readability. *Handbook of reading research*, ed. P. D. Pearson. New York: Longman, pp. 681-744.
- Koç, C., & Arslan, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin akademik öz yeterlik algıları ve okuma stratejileri bilişüstü farkındalıkları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 745-778.
- Kurnaz, H., & Yıldız, N. (2015). Ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Sosyal araştırmalar dergisi*, 19(3), 53-70.
- Kurtoğlu-Zorlu, Ö. (2015). Readability of primary school 3rd grade Turkish and Social Studies text-books. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 807-813.

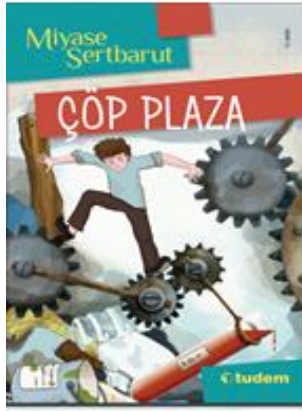
- Lively, B. A., & Pressey, S. L. (1923). A method for measuring the ‘vocabulary burden’ of textbooks. *Educational administration and supervision* 9, 389-398.
- Mc Laughlin, G. H. (1969). SMOG grading-a new readability formula. *Journal of reading*, 12(8), 639-646.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Milone, M. (2014). *Development of the ATOS readability formula*. Renaissance Learning.
- Okur, A., & Arı, G. (2013). 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği. *İlköğretim Online*, 12(1), 202-226.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin eleştirel okuma özyeterlikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(7), 40-55.
- Pomerantz, E.M., Altermatt, E. R., & Saxon, L. J. (2002). Making the grade but feeling distressed: Gender differences in academic performance and internal distress. *Journal of Education Psychology*, 94, 2, 396-404.
- Powers, R. D., Sumner, W. A., & Kearl, B. E. (1958). A recalculation of four adult readability formulas. *Journal of Educational Psychology*, 49(2), 99-105.
- Rada, M. (2016). *Kaan Murat Yanık'ın Uçurtma Mevsimi kitabındaki öykülerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Renaissance Accelerated Reader (2019). *What is the ATOS Readability Formula?*.
Article No: 1704530. Erişim adresi:
<http://support.renlearn.com/techkb/techkb/1704530e.asp>
- Sadioğlu, Ö., & Bilgin, A. (2008). İlköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile cinsiyet ve anne-baba eğitim durumu arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*, 7(3), 814-822.

- Sağlam, D., İnce, M., & Eker, C. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabının okunabilirlik seviyesi ve yaş düzeyine uygunluk açılarından değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(11), 1139-1151.
- Spache, G. (1953). A new readability formula for primary-grade reading materials. *The Elementary School Journal*, 53(7), 410-413.
- Spache, G. (1974). The Spache readability formula. *Good reading for poor readers*, 195-207. Champaign, Illinois: Garrard Publishing Co.
- Süğümlü, Ü., Mutlu, H. H., & Çinpolat, E. (2019). Relationship Between Writing Motivation Levels and Writing Skills Among Secondary School Students. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 11(5), 487-492.
- Taylor, W. L. (1953). "Cloze procedure": A new tool for measuring readability. *Journalism Bulletin*, 30(4), 415-433.
- Teke, S. (2016). *Çocuk edebiyatı yazarı Hasan Kallimci'nin öykülerinin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Temur, T. (2002). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thorndike, E. L. (1921). *The teacher's word book*. New York: Bureau of Publications, Teachers College, Columbia University.
- Vogel, M., & Washburne, C. (1928). An objective method of determining grade placement of children's reading material. *Elementary school journal*, 28, 373-381.
- Yalçın, A. (2018). *Son bilimsel gelişmeler ışığında Türkçenin öğretimi yöntemleri*. Ankara: Akçağ.
- Yaman, H., & Süğümlü, Ü. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin ders dışı kitap okuma alışkanlıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 291-306.

- Yücebaşı, Z. (2019). *Miyase Seribarut'un eserlerinde çocuk ve eğitim teması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yüksel, S. (2014). *Miyase Seribarut'un eserlerinde çocuk ve gençlik sorunları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Zorbaz, K. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime–cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 87-101.

EKLER

EK-1. İNCELENEN KİTAPLARIN KAPAKLARI

EK-2. MİLLİ EĞİTİM İZNİ

T.C.
ORDU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Ordu Üniversitesi - Ordu Üniversitesi
Rektörlüğü - Genel Sekreterlik
25.04.2019 13:27
Sayı: -000.E.00000356807
0000356807

Sayı : 18802389-44-E.8103407
Konu : Araştırma İzni

22.04.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
22.08.2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b) Ordu Üniversitesi Rektörlüğünün 11.04.2019 tarihli ve 352084 sayılı yazısı.

Ordu Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı 17531100011 numaralı yüksek lisans öğrencisi Enes ÇİNPOLAT'ın "Miyase Sertbarut'un Kitaplarında Okunabilirlik" adlı çalışması Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından ilgi (a) genelge hükümleri doğrultusunda incelenmiş olup uygulanmasında sakınca görülmemiştir.

Söz konusu çalışmanın Ordu Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı 17531100011 numaralı yüksek lisans öğrencisi Enes ÇİNPOLAT tarafından; eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmamak, uygulamalarda olur ekinde yer alan mühürlü formun kullanılması, öğrencilere ait çalışmaların veli izni doğrultusunda ve elde edilen verilerin herhangi bir haber, resmi özel web sayfaları, yerel ve ulusal basında paylaşılması kaydıyla, İlimizde öğrenim görmekte olan ortaokul öğrencilerine 2018 - 2019 Eğitim Öğretim Yılı içerisinde okul ve kurum müdürlüğünün sorumluluğunda gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olur'larınıza arz ederim.

Mustafa ÖZTÜRK
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek : Anket Formu (17 Sayfa)

OLUR
22.04.2019

Kutlu Tekin BAŞ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Adres: Saray Mah. Ulu Konak Cad. No:5 52089 Altınordu/ORDU
Dahili : 1431
Elektronik Ağ: ordu.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme52@meb.gov.tr

Bilgi için: Mustafa KURUL VHKİ (Strateji Geliştirme Şub.Müd.)
Tel: 0 (452) 223 16 29
Faks: 0 (452) 225 01 44

Yararlanılan elektronik imza sürecine <https://e-belge.odu.edu.tr/> adresinden erişilebilir. Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile oluşturulmuştur. DS/1617-3055-a840-0d77 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Enes ÇİNPOLAT
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce (85 Puan)
Bilimsel Faaliyetleri	Tekşan, K., Mutlu, H. H., & Çinpolat, E. (2019). The examination of the relationship between the speech anxiety and speaking skill attitudes of middle school students and the opinions of teachers on speech anxiety. <i>Journal of Language and Linguistic Studies</i>, 15(4), 1395-1412. Süğümlü, Ü., Mutlu, H. H., & Çinpolat, E. (2019). Relationship Between Writing Motivation Levels and Writing Skills Among Secondary School Students. <i>International Electronic Journal of Elementary Education</i>, 11(5), 487-492. Mutlu, H. H., Süğümlü, Ü., & Çinpolat, E. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018) Temelinde Hazırlanan Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi. <i>Milli Eğitim Dergisi</i>, 224, 101-121. Tekşan, K., Akkaya, S. E., & Çinpolat, E. (2019). Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitapları Üzerine Bir Değerlendirme. <i>Ana Dili Eğitimi Dergisi</i>, 7(2), 368-383. Tekşan, K., Çinpolat, E., Çelenk, B., & Güneş, T. (2019). Sevim Ak'ın Eserlerinde Söz Varlığı Unsurları. <i>Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i>, 19(1), 361-370.

	Aydın, İ., & Çinpolat, E. (2018). Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Anlatı Metinlerinde Metinlerarası İlişkiler. <i>Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi</i>, 13(2), 161-177. Tekşan, K., & Çinpolat, E. (2018). Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları ve Konuşma Öz Yeterlik Algıları. <i>Turkish Studies</i>, 13, 11. Çinpolat, E. (2018). Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Öykülerdeki Kişilerin Karakter Özellikleri Üzerine Bir İnceleme. <i>Ana Dili Eğitimi Dergisi</i>, 6(4), 1016-1040.
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Ordu Üniversitesi / 2018-2020 (Araştırma Görevlisi)
İletişim	
E-Posta Adresi	enescinpolat@gmail.com
Tarih	31.12.2019